

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ**

**СТАНДАРТНА ОПЕРАЦІЙНА ПРОЦЕДУРА
09.11/ДСНС**

**Порядок
проведення органами та підрозділами
цивільного захисту очищення (розмінування)
району ведення бойових дій**

Затверджено: Головою ДСНС 04.03.2020

**Введено в дію: Окреме доручення
Голови ДСНС
від 04.03.2020 № В-33**

АРКУШ
ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО СОП 09.11/ДСНС

Дата	Внесені зміни до	Документ щодо внесення змін
07.05.2021	1. Внесені зміни до: додатку 3 – «Щоденний звіт»; додатку 9 – «Заключний звіт». 2. Доповнено додатком 16 – «Аналіз».	Окреме доручення Голови ДСНС від 07.05.2021 № В-130

Стандартна операційна процедура 09.11/ДСНС
«Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту очищення
(розмінування) району ведення бойових дій»

I. Загальні положення

1. Стандартна операційна процедура 09.11/ДСНС «Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту очищення (розмінування) району ведення бойових дій» (далі – СОП) розроблена відповідно до ІМАС 09.11 «Очищення району боїв», ДСТУ-П 8820:2018 «Протимінна діяльність. Процеси управління. Основні положення» та визначає порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту (далі – органи та підрозділи ЦЗ) очищення (розмінування) територій, які внаслідок ведення бойових дій забруднені вибухонебезпечними предметами (ВНП).

Дія СОП поширюється на території, стосовно яких є достовірна (підтверджена) інформація про відсутність на них усіх типів мін, установлених вручну або із застосуванням засобів дистанційного мінування, а також саморобних вибухових пристроїв та боєприпасів, установлених на розтяжках.

У разі виявлення на певній території мін, саморобних вибухових пристроїв та боєприпасів, установлених на розтяжках, або підозри щодо їх наявності всі операції з проведення очищення (розмінування) району ведення бойових дій (далі – ОРВБД) проводяться виключно відповідно до СОП 09.10/ДСНС «Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту очищення (розмінування) територій, забруднених вибухонебезпечними предметами, ручним способом».

СОП необхідно розглядати разом із процедурами, визначеними у СОП 08.10/ДСНС «Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту нетехнічного обстеження територій, імовірно забруднених вибухонебезпечними предметами», СОП 08.20/ДСНС «Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту технічного обстеження територій, імовірно забруднених вибухонебезпечними предметами», СОП 08.40/ДСНС «Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту маркування територій, забруднених вибухонебезпечними предметами», СОП 09.10/ДСНС «Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту очищення (розмінування) територій, забруднених вибухонебезпечними предметами, ручним способом» та СОП 10.10-40/ДСНС «Заходи безпеки під час розмінування».

2. У СОП поняття і терміни вживаються у значеннях, визначених законодавчими та іншими нормативно-правовими актами у сфері протимінної діяльності, національними та міжнародними стандартами протимінної діяльності, введеними в дію відповідно до законодавства України, а також у стандартних операційних процедурах ДСНС.

II. Мета та основні складові процесу очищення району ведення бойових дій

1. Метою очищення району ведення бойових дій є виявлення вибухонебезпечних предметів (далі – ВВП) шляхом візуального обстеження територій або із застосуванням засобів пошуку ВВП.

2. Основними складовими процесу ОРВБД є:

підтримання у постійній готовності особового складу, техніки та обладнання до виконання завдань за призначенням;

прийняття рішення керівником головного управління (управління) ДСНС України в областях та м. Києві (далі – територіальні органи управління) щодо проведення ОРВБД на підтверджено небезпечній території, стосовно якої є достовірна (підтверджена) інформація про відсутність на ній усіх типів мін, установлених вручну або із застосуванням засобів дистанційного мінування, а також саморобних вибухових пристроїв та боєприпасів, установлених на розтяжках;

пошук та виявлення ВВП, їх вилучення, транспортування та знешкодження (знищення) у визначених місцях (або на місці виявлення);

проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи з населенням (працівниками), яке (які) мешкають (працюють) поблизу території, на якій здійснюється ОРВБД;

проведення внутрішнього контролю якості виконаних робіт з ОРВБД;

здійснення заходів щодо охорони праці та медичного забезпечення;

облік та звітність щодо результатів виконання робіт з ОРВБД.

III. Загальна організація проведення робіт з ОРВБД

1. Загальна організація проведення робіт з ОРВБД у межах регіону покладається на керівників територіальних органів управління ДСНС та їх заступників, до функцій і завдань яких належить організація робіт з гуманітарного розмінування.

2. Організація безпосереднього практичного залучення піротехнічного підрозділу для виконання робіт з ОРВБД покладається на керівників формувань ДСНС, у складі або підпорядкуванні яких знаходяться піротехнічні підрозділи.

3. У разі відсутності у підпорядкуванні територіального органу управління ДСНС піротехнічного підрозділу або поділу території регіону на декілька зон відповідальності територіальним органом управління організується взаємодія з відповідним формуванням центрального підпорядкування ДСНС щодо організації проведення робіт з ОРВБД у межах визначеної зони відповідальності.

У такому разі на формування центрального підпорядкування покладається виключно практичне виконання завдань та заходів, пов'язаних із проведенням робіт з ОРВБД.

Вирішення решти питань, пов'язаних з організацією взаємодії з місцевими органами влади, органами місцевого самоврядування та бенефіціарами щодо здійснення заходів, пов'язаних із забезпеченням безпеки населення під час проведення робіт з ОРВБД, а також проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи в районі виконання завдань покладається на територіальний орган управління ДСНС.

4. Організація та порядок проведення робіт з ОРВБД визначається наказом керівника аварійно-рятувального загону територіального органу управління ДСНС або формування центрального підпорядкування ДСНС, у складі або підпорядкуванні яких є піротехнічні підрозділи (далі – Наказ). Наказ видається щодня і доводиться до особового складу перед початком виконання робіт.

У щоденному наказі визначаються:

мета та завдання щодо проведення робіт з ОРВБД;

керівник робіт з ОРВБД;

особовий склад піротехнічного підрозділу, що виконуватиме роботи з ОРВБД;

особи, які безпосередньо виконуватимуть заходи щодо вилучення виявлених ВВП з ґрунту та їх перенесення до місця збору;

особовий склад підрозділів забезпечення проведення робіт (медичне, інженерне, матеріально-технічне тощо);

організація та порядок знищення виявлених ВВП;

організація та порядок вивозу видаленої рослинності, сміття та металобрухту;

організація взаємодії з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та іншими бенефіціарами;

інші завдання та заходи.

У разі залучення до виконання та забезпечення робіт з ОРВБД підрозділів з інших регіонів щоденний наказ видається керівником територіального органу управління ДСНС або формуванням центрального підпорядкування ДСНС, у розпорядження якого прибули додаткові сили та засоби.

Рішення щодо залучення додаткових сил та засобів приймається ДСНС.

5. Під час проведення робіт з ОРВБД одним піротехнічним відділенням начальник відділення може одночасно виконувати обов'язки керівника робіт.

У разі проведення робіт двома і більше піротехнічними відділеннями керівник робіт призначається з числа керівного складу піротехнічного підрозділу.

В окремих випадках для координації робіт, організації взаємодії з місцевими органами влади, органами місцевого самоврядування та бенефіціарами може призначатися керівник робіт з числа посадових осіб територіального органу управління, формування центрального підпорядкування або структурного підрозділу апарату ДСНС, до повноважень якого належить організація та координація робіт з гуманітарного розмінування.

Призначення керівника робіт з числа посадових осіб територіального органу, управління або формування центрального підпорядкування в обов'язковому порядку погоджується із ДСНС.

IV. Методи проведення робіт та облаштування зони ОРВБД

1. Методи проведення робіт з ОРВБД

Залежно від пріоритетів і цільового використання території можуть використовуватися методи ОРВБД:

очищення (розмінування) поверхні ґрунту шляхом візуального пошуку без використання ручного металодетектора;

очищення (розмінування) поверхні ґрунту шляхом візуального пошуку із використанням ручного металодетектора;

очищення (розмінування) у товщі ґрунту з використанням ручного металодетектора;

очищення (розмінування) у товщі ґрунту з використанням широкорамкового металодетектора.

Методи проведення робіт з ОРВБД взаємопов'язані та доповнюють один одного (комбінуються) у процесі проведення робіт.

Вибір методу проведення робіт з ОРВБД залежить від результатів проведення нетехнічного та технічного обстеження, типу ВВП, що можуть бути виявлені, глибини їх пошуку, а також характеристики місцевості, типу та стану ґрунту.

2. Глибина очищення (розмінування) під час проведення робіт з ОРВБД

Мінімальна глибина очищення (розмінування) залежить від типу земельної ділянки, її цільового призначення і використання та може становити для:

територій, які не плануються використовуватися для вирощування сільськогосподарської продукції та використовуються як пасовища, природні заповідники або заказники, а також інші території, на яких не дозволяється проводити роботи з видалення рослинності, щербню, ґрунту або будь-яких інших об'єктів, розташованих на його поверхні (інтрузивні роботи), – не менше ніж 15 сантиметрів;

доріг та шляхів усіх типів, території фермерських господарств та сільськогосподарських угідь, що використовуються для вирощування сільськогосподарської продукції, сільськогосподарської науково-дослідної та навчальної діяльності, – не менше ніж 50 сантиметрів;

територій, які визначені для будівництва будівель та споруд, а також інших об'єктів інфраструктури та життєзабезпечення, – не менше ніж 100 сантиметрів;

територій, стосовно яких є достовірна інформація щодо їх забруднення касетними боєприпасами (за винятком мін, установлених засобами дистанційного мінування), – не менше ніж 30 сантиметрів.

Глибину очищення (розмінування) під час проведення робіт з ОРВБД може бути збільшено:

під час робіт у піщаних ґрунтах або на морському узбережжі;
за замовленням бенефіціара.

У разі наявності на поверхні або в ґрунті штучних або природних об'єктів (скальні породи, будівельні конструкції, валуни тощо) глибина очищення (розмінування) під час проведення робіт з ОРВБД може бути зменшена.

Рішення щодо зміни глибини очищення (розмінування) за погодженням з бенефіціаром приймається керівництвом територіального органу управління ДСНС або формування центрального підпорядкування ДСНС, у зоні відповідальності якого виконуються роботи з ОРВБД.

3. Облаштування зони розмінування

3.1. Визначення базових точок зони розмінування

Для виконання робіт з очищення (розмінування) території облаштовується зона розмінування, елементами якої є базові точки:

Фіксований орієнтир (ФО) – фіксована точка, що знаходиться на безпечній відстані від місця проведення робіт з очищення (розмінування) і використовується для подальшого визначення «Опорної точки». Як правило, як ФО використовуються будівлі та споруди, перехрестя доріг тощо.

Опорна точка (ОТ) – чітко визначена фіксована точка, що знаходиться у безпосередній близькості до місця проведення робіт з очищення (розмінування) і використовується для подальшого визначення «Стартової точки». Як правило, як ОТ використовуються поодинокі природні або штучні елементи місцевості, які мають постійне розташування та не можуть бути переміщені (стовпи, дерева тощо).

Стартова точка (СТ) – точка, яка є початком визначення ділянки розмінування і використовується для подальшого визначення «Точки повороту».

Точки повороту (ТП) – точки, розташовані по периметру ділянки розмінування. Точки повороту розташовуються та нумеруються за годинниковою стрілкою, наприклад ТП 1, ТП 2 тощо.

Стартова точка та точки повороту позначаються на місцевості спеціальними маркувальними знаками (рис. 1), які встановлюються на кілкі висотою не менше ніж 1,5 метра.

СТАРТОВА ТОЧКА ДІЛЯНКИ РОЗМІНУВАННЯ № __	ТОЧКА ПОВОРОТУ № __ ДІЛЯНКИ РОЗМІНУВАННЯ № __
<i>Географічні координати:</i> X: _____ Y: _____ Азимут до ТП 1: _____ Відстань до ТП 1: _____	<i>Географічні координати:</i> X: _____ Y: _____ Азимут до ТП __: _____ Відстань до ТП __: _____
Напрямок руху до від СТ до ТП 1 <div style="text-align: center;">→</div>	Напрямок руху до від ТП __ до ТП __ <div style="text-align: center;">→</div>
а)	б)

Рис. 1. Спеціальні маркувальні знаки для позначення:
а) стартової точки; б) точок повороту (проміжних точок)

Проміжна точка (ПТ) – дерев'яний кілок або металевий прут, який вставляється у землю, коли відстань між двома ТП перевищує 50 метрів. У разі неможливості встановлення кілка (прута) може використовуватися каміння, пофарбоване у білий колір. На проміжній точці зазначається її номер та стрілка у напрямі наступної ТП або ПТ (рис. 2).

Фіксований орієнтир, опорна, стартова, проміжна точки та точки повороту повинні мати географічні координати, азимути напрямку з відстанями від ФО до ОТ, від ОТ до СТ, від СТ до ТП 1 та короткий опис, що відображається на схемі зони розмінування:

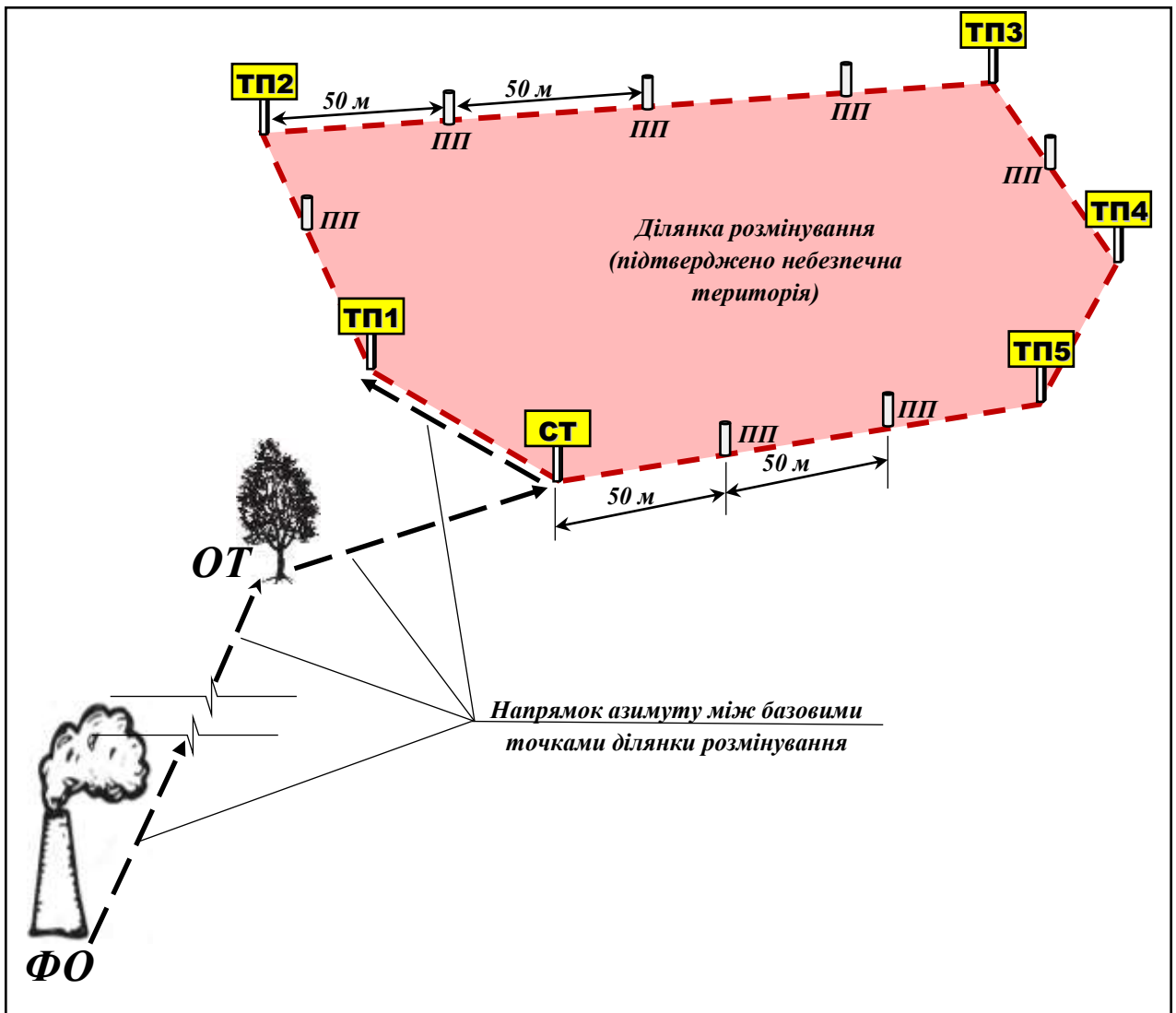

Рис. 2. Визначення базових точок для зони розмінування.
 ФО – фіксований орієнтир; ОТ – опорна точка; СТ – стартова точка;
 ТП – точка повороту; ПП – проміжна точка.

3.2. Елементи зони розмінування

Базова смуга (БС) – смуга шириною не менше ніж 2 м, що обладнується безпосередньо перед забрудненою територією та з якої розпочинається виконання робіт з ОРВБД.

Ділянка розмінування (ДР) – підтверджено небезпечна ділянка території, на якій проводяться роботи з ОРВБД.

Смуга очищення (розмінування) (СО) – визначена смуга на ділянці розмінування шириною 2 м, на якій сапер проводить роботи з ОРВБД.

Допоміжні проходи (ДП) – очищені проходи шириною не менше ніж 2 м, які розташовуються перпендикулярно та паралельно відносно базової смуги на відстані 25 – 50 метрів. Відстань між наступними допоміжними проходами має бути аналогічною.

Майданчик перевірки металодетекторів (МІМ) – майданчик, на якому обладнуються дві ділянки, з урахуванням відповідних вимог виробника металодетектора:

ділянка № 1 – ділянка, що не містить феромагнітних матеріалів;

ділянка № 2 – ділянка, на якій знаходиться зразок феромагнітного матеріалу.

У разі необхідності за рішенням керівника робіт можуть обладнуватися додаткові МПМ, розташовані поруч з ділянками розмінування на безпечній (очищеній) території.

Місце збору ВВП (МЗВВП) – майданчик, призначений для тимчасового зосередження ВВП, вилучених під час проведення очищення (розмінування) території. Майданчик повинен бути відмаркований червоними кілочками, заглиблений на глибину, яка забезпечує розміщення ВВП нижче рівня землі, або обвалований на висоту, вищу за розміри ВВП. З території майданчика та периметру навколо нього (смуга шириною не менше ніж 1 м) видаляється вся рослинність.

Місце збору металобрухту (МЗМ) – майданчик, призначений для збору металевих осколків, безпечних залишків боєприпасів та інших металевих предметів.

Місця збору сміття (МЗС) – майданчики, призначені для збору та тимчасового роздільного зберігання видаленої рослинності та іншого сміття (відходів).

Маршрут доступу (МД) – відмаркована смуга, яка з'єднує зону розмінування з адміністративною зоною і призначена для пересування саперів та переміщення необхідного обладнання.

3.3. Елементи адміністративної зони

Пункт управління (ПУ) – майданчик, розташований на відстані не менше ніж 100 м від БС (найближчої ділянки розмінування або найближчого працюючого сапера), на якому розміщується необхідне обладнання, документація, засоби зв'язку тощо для забезпечення управління та контролю виконання робіт з очищення (розмінування).

Майданчик розташування транспортних засобів (МРТЗ) – майданчик, що розташовується на відстані не менше ніж 100 м від БС (найближчої ділянки розмінування або найближчого працюючого сапера), який призначений для розміщення техніки. Транспортні засоби у ЗРТС повинні розташовуватися кабіною у напрямку маршруту евакуації (виїзду).

Польовий медичний пункт (ПМП) – майданчик, що розташовується на відстані не менше ніж 100 м від найближчого працюючого сапера. У ПМП розташовується медичний автомобіль, а також інше обладнання для надання медичної допомоги.

Місце відпочинку (МВ) – майданчик, що розташовується на відстані не менше ніж 100 м від БС (найближчої ділянки розмінування або найближчого працюючого сапера) та повинен забезпечити умови для підготовки обладнання та відпочинку саперів між робочими змінами.

У разі проведення робіт з ОРВБД у межах населених пунктів відстань розташування МВ може бути меншою ніж 100 м за умов його обладнання у вцілілих будівлях та спорудах або поза ними зі сторони, протилежної до ДР.

Туалет (WC) – обладнане місце, яке розміщується на відстані не менше ніж 100 м від БС та не менше ніж 50 м від МРТС, ПМП, МВ, а також інших будівель і споруд та діючих автомобільних шляхів.

Місце зберігання обладнання (МЗО) – майданчик, розташований поблизу МВ і призначений для зосередження обладнання та іншого майна, що використовується під час проведення робіт з очищення (розмінування).

Перед початком робіт керівник робіт (начальник відділення) розробляє карту-схему зони розмінування із нанесенням на неї усіх елементів та прив'язкою до місцевості.

Типову схему облаштування зони розмінування та адміністративної зони наведено у додатку 1.

Всі елементи адміністративної зони та зони розмінування, які знаходяться поза межами ДР, повинні обов'язково бути перевірені на наявність ВНП.

3.4. Елементи системи маркування

Усі елементи зони розмінування, визначені у підпунктах 3.1 – 3.3, повинні бути чітко позначені на місцевості елементами систем маркування у вигляді дерев'яних (металевих) кілків, видимість яких у разі потреби посилюються кіперними стрічками та знаками мінної небезпеки.

У разі неможливості встановлення зазначених елементів системи маркування безпосередньо у ґрунт допускається використання елементів системи маркування, виготовлених із підручних засобів, у вигляді пофарбованого каміння, дерев і стовпів тощо.

Кожний елемент зони розмінування має різне маркування:

Кілок, що позначає периметр небезпечної зони (рис. 3)

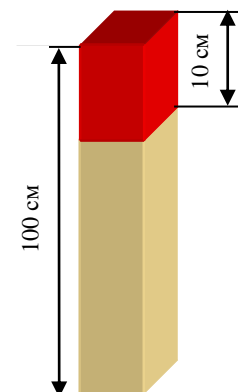

Рис. 3

Кілок довжиною 100 см з пофарбованою червоною фарбою верхівкою (10 см).

Такими кілками позначається:

Загальний периметр небезпечної території, що підлягає очищенню (розмінуванню);

місце збору ВНП.

Кілок, що позначає периметр ділянки розмінування (рис. 4)

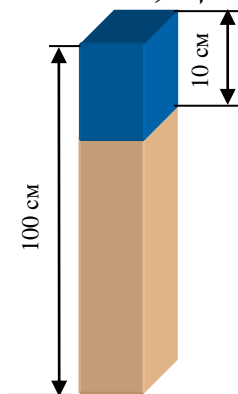

Рис. 4

Кілок довжиною 100 см з пофарбованою синьою фарбою верхівкою (10 см).

Такими кілками позначається лінія між очищеною та небезпечною (забрудненою ВНП) територією в межах ділянки розмінування та межі допоміжних проходів.

Кілок для позначення щоденної ділянки очищення (рис. 5)

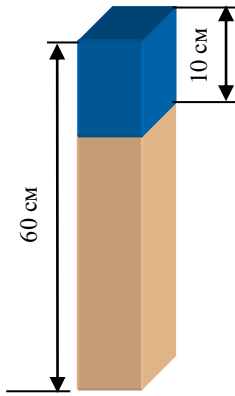

Рис. 5

Кілок висотою 60 см з пофарбованою синьою фарбою верхівкою (10 см).

Такими кілками позначаються початок щоденної ділянки очищення.

Кілок для позначення місця виявлення сигналу та ВНП (рис. 6)

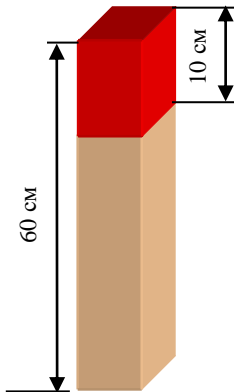

Рис. 6

Кілок висотою 60 см з пофарбованою червоною фарбою верхівкою (10 см).

Такими кілками позначаються:

місця виявлення сигналу під час очищення ґрунту з використанням широкорамового металодетектора;

місце виявлення ВНП під час застосування методу очищення (розмінування) поверхні ґрунту шляхом візуального пошуку без використання або із використанням ручного металодетектора.

Кілок для маркування ВНП (рис. 7)

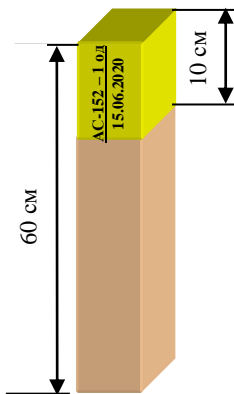

Рис. 7

Кілок висотою 60 см з пофарбованою жовтою фарбою верхівкою (10 см) позначає місце, з якого було вилучено ВНП, або місце його знищення із зазначенням на ньому типу ВНП, кількості та дати виявлення.

Базова рейка (рис. 8)

Рейка довжиною 120 см з двома пофарбованими кінцями (10 см) у білий колір, яка використовується для позначення межі очищеної території в смузі очищення (розмінування).

Центральна однометрова частина рейки позначає дійсну ширину проходу і повинна бути пофарбована в червоний колір. Білі кінці рейки вказують на зону перекриття площі обстеження пошуковим елементом детектора.

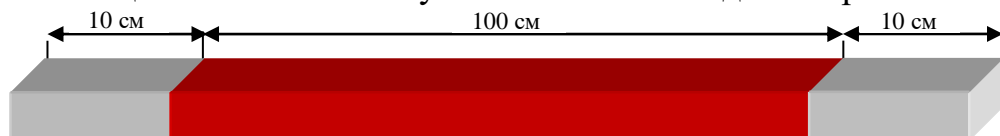

Рис. 8

На бічній стороні базової рейки через кожні 2,5 см нанесено нарізи, що

допомагають саперу зберігати правильну відстань під час використання щупа.

На межі білої та червоної фарби з обох сторін кріпиться червона стрічка довжиною 5 метрів, яка розташовується позаду сапера на межі очищеної та неперевіреної території.

Кілки для позначення закриття смуги очищення (розмінування) (рис. 9)

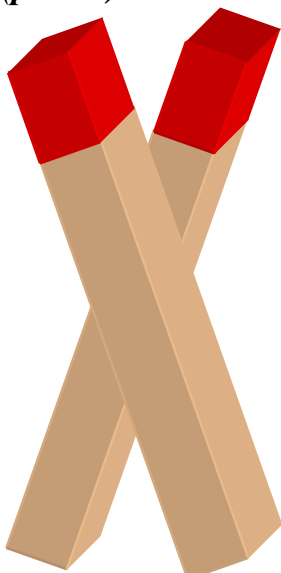

Рис. 9

Кілки висотою 100 см з пофарбованою верхівкою (10 см) у червоний колір.

Кілки встановлюються навхрест на смузі очищення у точці, де сапер закінчив свою роботу в кінці дня або під час перерви.

Також їх встановлюють перехрещеними в кінці очищеного проходу, що не використовується.

Кілок для позначення безпечної території (рис. 10)

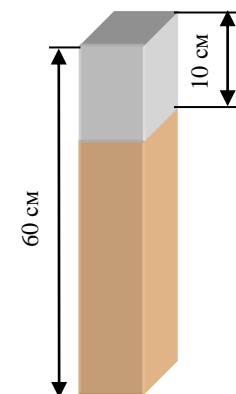

Рис. 10

Кілок висотою 60 см з пофарбованою білою фарбою верхівкою (10 см).

Такими кілками позначають маршрути доступу, зони надання медичної допомоги, розташування транспорту, місця відпочинку, збору металобрухту та сміття, туалети.

За необхідності кілки можуть посилюватися кіперною стрічкою білого кольору, яка натягується між ними.

Кілок контролю якості (рис. 11)

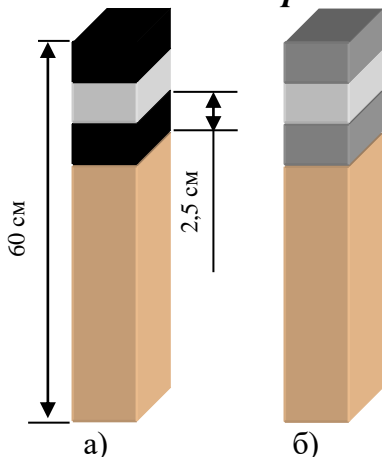

Рис. 11

Кілок довжиною 60 см, верхівка якого пофарбована смугами:

чорною (2,5 см), білою (2,5 см) та чорною (2,5 см) фарбами – використовується під час проведення контролю якості керівником робіт (рис. 11 а);

сірою (2,5 см), білою (2,5 см) та сірою (2,5 см) фарбами – використовується під час проведення контролю якості начальником відділення (рис. 11 б).

Кілок для вимірювання території (рис. 12)

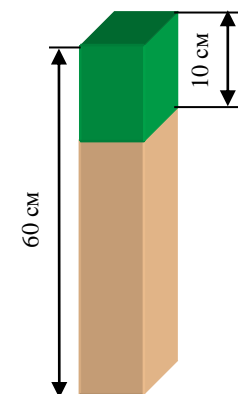

Рис. 12

Кілочок довжиною 60 см з пофарбованою у зеленою фарбою верхівкою (10 см).

Такі кілки використовуються в системі географічної інформації (GIS) для вимірювання території, забрудненої ВНП.

Кіперна стрічка або шнур (рис. 13)

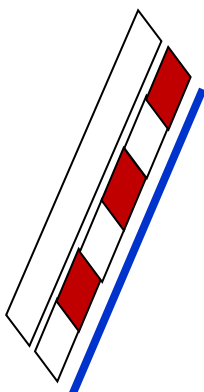

Рис. 13

Кольорова стрічка (кольоровий шнур), що посилює видимість установлених кілків або натягується між ними для позначення:

стрічка червоно-білого кольору або шнур червоного кольору – периметр небезпечної території, місця збору ВНП;

стрічка або шнур білого кольору – маршрути доступу, зони надання медичної допомоги, розташування транспорту, місця відпочинку, збору сміття, туалети;

шнур синього кольору – межі смуги очищення (розмінування).

Мірний трикутник (рис. 14)

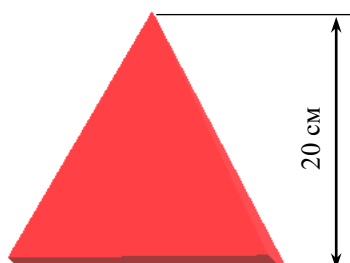

Рис. 14

Трикутник із неферромагнітного матеріалу висотою не менше ніж 20 см, пофарбований у червоний колір і призначений для визначення відстані від кілків (маркерів) до умовної лінії, з якої розпочинається виконання операцій (процедур) з екскавації ґрунту під час очищення (розмінування).

Знаки мінної небезпеки

Типи та вигляд знаків мінної небезпеки наведено у Правилах позначення небезпек, пов'язаних з мінами та вибухонебезпечними предметами – наслідками війни, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 7 квітня 2019 р. № 372, ДСТУ-П 8820:2018 «Протимінна діяльність. Процеси управління. Основні положення» та СОП 08.40/ДСНС «Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту маркування територій, забруднених вибухонебезпечними предметами».

У разі посилення елементів системи маркування знаками мінної небезпеки дотримуються таких правил:

сторона червоного кольору з написом «НЕБЕЗПЕЧНО МІНИ» або «УВАГА МІНИ» повинна бути направлена до безпечної (очищеної) території;

сторона білого кольору повинна бути направлена до небезпечної

(забрудненої ВНП) території.

Елементи маркування, виготовлені із підручних засобів

У разі відсутності кілків, зображених на рис. 3 – 7 та 9 – 12, або неможливості їх встановлення у ґрунт (кам'янистий ґрунт, або встановлення може спричинити спрацювання ВНП тощо) дозволяється як елементи маркування використовувати підручні засоби, зокрема каміння, гілки дерев, стовпи тощо (далі – маркери).

У такому разі маркери фарбуються, у кольори, що відповідають верхівкам кілків, зображених на рис. 3 – 7 та 9 – 12, а на місцевих предметах наноситься смуга відповідного кольору.

V. Порядок проведення робіт з ОРВБД

1. Загальні положення

Проведення робіт з ОРВБД може здійснюватися у складі відділення або кількох відділень саперів. Мінімальні безпечні відстані під час проведення робіт з ОРВБД наведено у таблиці 1.

Таблиця 1. Мінімальні безпечні відстані під час проведення робіт з ОРВБД

№ з/п	Вид проведення робіт з ОРВБД	Мінімальна безпечна відстань між персоналом	Примітка
1	Очищення (розмінування) поверхні ґрунту шляхом візуального пошуку з використанням ручного металодетектора	5 метрів (між саперами)	З урахуванням ТТХ ручного металодетектора
2	Очищення (розмінування) поверхні ґрунту шляхом візуального пошуку з використанням або без використання ручного металодетектора	25 метрів (між розрахунками)	Під час проведення робіт декількома розрахунками
3	Очищення (розмінування) у товщі ґрунту з використанням ручного металодетектора	25 метрів	
4	Очищення (розмінування) у товщі ґрунту з використанням широкорамкового металодетектора	25 метрів (між розрахунками)	Під час проведення робіт декількома розрахунками
5	Проведення екскавації ґрунту	25 метрів	
6	Проведення видалення рослинності особовим складом у засобах індивідуального бронезахисту	25 метрів	

Перед початком проведення робіт з ОРВБД перед краєм небезпечної території облаштовується БС. На небезпечній території утворюється сітка ДП, які повинні бути очищені від ВНП та відмарковані кілками із синьою верхівкою (рис. 4).

Якщо попередньо на такій ділянці території проводилося технічне обстеження, під час якого утворено сітку проходів, то утворені проходи можуть бути використані як БС та ДП (рис. 15).

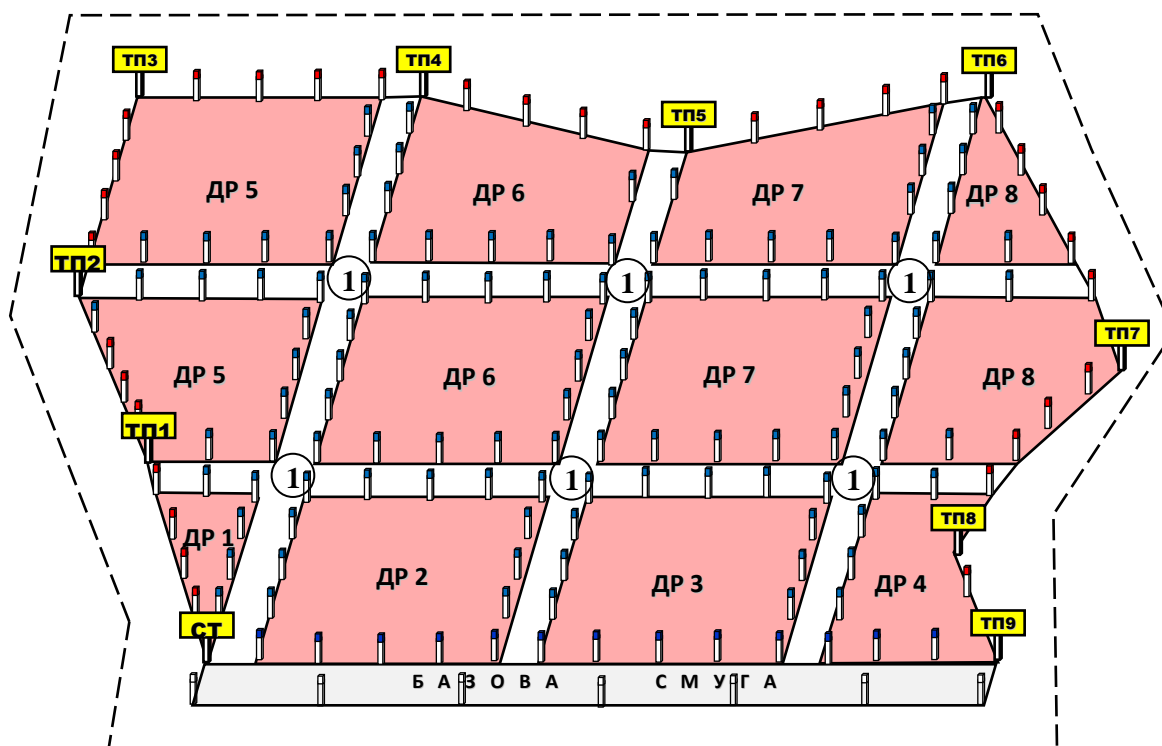

Рис 15. Схема сітки допоміжних проходів:
1 – допоміжні проходи

Проведення робіт з ОРВБД розпочинаються від БС, яка визначається начальником відділення (керівником робіт) на підставі інформації, що міститься у звітах про нетехнічне та технічне обстеження території.

Під час проведення робіт методом очищення (розмінування) поверхні ґрунту шляхом візуального пошуку без використання або із використанням ручного металодетектора БС може знаходитися на певній відстані від визначеної межі небезпечної території, що дозволяє виявити ВНП поза межами визначеної небезпечної території (наприклад, у разі забруднення території касетними боєприпасами).

Площа території, де проводяться роботи з ОРВБД, може бути збільшена у разі виявлення ВНП по краях визначеної небезпечної території або додаткового виявлення прямих доказів наявності ВНП.

Проведення очищення (розмінування) території обов'язково проводиться у радіусі не менше ніж 25 м від ВНП або прямих доказів щодо їх наявності, виявлених поблизу краю визначеної небезпечної території.

Рішення щодо збільшення площі ділянки, яка підлягає до проведення робіт з ОРВБД, приймається керівництвом територіального органу управління ДСНС або формування центрального підпорядкування ДСНС на підставі пропозицій начальника відділення (керівника робіт) за погодженням з бенефіціаром та з урахуванням ступеня загрози, умов місцевості і пріоритетності виконання завдань.

Начальник відділення (керівник робіт) визначає напрямок проведення робіт з ОРВБД та встановлює на БС синій кілок висотою 60 см (рис. 5), який позначає початок щоденної смуги очищення (розмінування).

Наприкінці кожного робочого дня начальник відділення наносить результат проведених робіт з ОРВБД на Робочу схему проведення очищення (розмінування) території (далі – Робоча схема).

Результатом проведення робіт з ОРВБД за добу є Акт виконання робіт з очищення (розмінування) місцевості від вибухонебезпечних предметів (додаток 2) та Щоденний звіт з ОРВБД (додаток 3), які складаються начальником відділення.

2. Метод очищення (розмінування) поверхні ґрунту шляхом візуального пошуку без використання ручного металодетектора

2.1. Загальна характеристика

Метою методу очищення (розмінування) поверхні ґрунту шляхом візуального пошуку без використання ручного металодетектора (далі – метод ОРВБД-В) є виявлення ВНП та їх елементів, які знаходяться на поверхні ґрунту або частково заглиблені у ґрунт.

Основними умовами застосування методу ОРВБД-В є:

наявність достовірної (підтвердженої) інформації про відсутність на території боєприпасів у ґрунті;

відсутність високого або густого трав'яного покриву.

Проведення робіт методом ОРВБД-В складається з таких етапів:

маркування (відновлення маркування) периметра небезпечної ділянки за даними, що містяться у звітах про нетехнічне та технічне обстеження території;

визначення БС та її маркування;

облаштування сітки ДП та їх маркування;

проведення пошуку ВНП на поверхні ґрунту методом ОРВБД-В, маркування виявлених ВНП та їх небезпечних елементів;

здійснення у разі необхідності екскавації ґрунту з метою ідентифікації елемента ВНП, який частково заглиблений у ґрунт;

вилучення виявлених ВНП та інших феромагнітних матеріалів, їх зосередження у МЗВНП або МЗМ;

знищення ВНП на місці виявлення у разі неможливості їх вилучення;

маркування місць вилучення або знищення виявлених ВНП;

контроль якості проведення робіт з ОРВБД-В начальником відділення (керівником робіт).

2.2. Порядок проведення робіт методом ОРВБД-В

Перед початком проведення робіт методом ОРВБД-В особовий склад відділення вишиковується на БС на відстані 1 – 1,5 метра один від одного. Сапер, що знаходиться на правому фланзі, повинен мати з собою кілки з синьою верхівкою (рис. 4) для маркування краю смуги очищення (розмінування).

Решта саперів повинні мати кілки з червоною верхівкою (рис. 6) для маркування місця виявлення ВНП.

За командою начальника відділення (керівника робіт) сапери розпочинають рух від БС зі швидкістю, що забезпечує максимально-ефективний пошук ВНП на ґрунті, та зосередившись безпосередньо на ділянці попереду себе. Рух саперів повинен бути в одну лінію із дотриманням визначеного один від одного інтервалу.

ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ МЕТОДОМ ОРВБД-В ВЕСТИ БУДЬ-ЯКІ РОЗМОВИ, НЕ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ПРОЦЕСОМ ОЧИЩЕННЯ (РОЗМІНУВАННЯ), ЗАБОРОНЕНО!

Під час проведення робіт методом ОРВБД-В необхідно звертати особливу увагу на те, що ВНП можуть бути обплутані трав'яною рослинністю або прикриті опалим листям, а також знаходитися на/або поміж навколишніх дерев та чагарника.

Начальник відділення рухається позаду групи саперів, подає необхідні команди, слідкує за швидкістю руху саперів та дотриманням інтервалу, здійснює контроль за правильним проведенням робіт методом ОРВБД-В.

Просуваючись вперед, сапер, що знаходиться на правому фланзі, здійснює маркування правого краю смуги очищення (розмінування) шляхом викладання на ґрунт кілків із синьою верхівкою (рис. 4) на відстані 5 м один від одного (рис. 16).

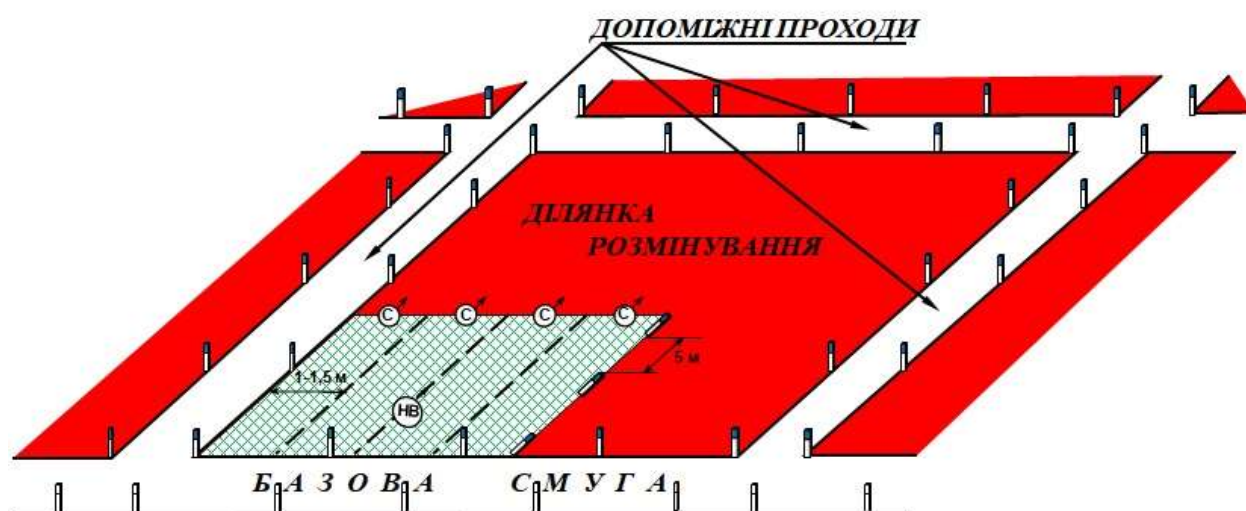

Рис. 16. Маркування смуги очищення (розмінування):
НВ – начальник відділення; С – сапер.

У разі виявлення ВНП сапер вигукує «СТОП» і піднімає вгору руку, при цьому відділення негайно зупиняється. Начальник відділення підходить до сапера і оглядає виявлений предмет.

У разі підтвердження, що цей предмет є боєприпасом, його позначають чотирма кілками з червоними верхівками (рис. 6), які викладаються на ґрунт у вигляді квадрата навколо виявленого ВНП (рис. 17 а).

Начальник відділення фіксує координати виявленого боєприпаса та подає команду на продовження проведення робіт методом ОРВБД-В.

ТОРКАТИСЯ ВИЯВЛЕНОГО ВНП КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЕНО!

Після завершення перевірки смуги очищення (розмінування) на визначену дистанцію сапери розвертаються та здійснюють повторну перевірку цієї ж смуги очищення (розмінування) методом ОРВБД-В, рухаючись у напрямку до БС.

Після завершення проведення робіт методом ОРВБД-В проводиться вилучення виявлених ВНП у порядку, визначеному підпунктом 2.3 пункту 2 розділу V СОП.

а)

б)

Рис. 17. Маркування виявлених об'єктів:

- а) маркування ВНП, виявленого на поверхні ґрунту;
- б) маркування воронки або вхідного отвору від ВНП

Виявлені на смузі очищення воронки або вхідні отвори від ВНП позначається чотирма непофарбованими кілками довжиною 100 см, які викладаються на ґрунт у вигляді квадрата по їх краях (рис. 17 б). Воронка або вхідний отвір перевіряється на наявність ВНП або їх небезпечних залишків за допомогою металодетектора після завершення процедури вилучення з ділянки розмінування всіх виявлених ВНП.

У разі неможливості ідентифікації виявленого предмета (елемента боєприпаса) проводиться екскавація ґрунту для визначення типу виявленого ВНП, його стану та ступеня небезпеки. Екскавація ґрунту здійснюється після закінчення виконання операції з пошуку ВНП, їх вилучення та відведення особового складу на безпечну відстань, зазначену у таблиці 1.

Екскавація ґрунту здійснюється у порядку, визначеному пунктом 6 розділу V СОП.

У разі припинення робіт у зв'язку із перервою або завершенням робочого дня кожен сапер позначає місце завершення робіт шляхом викладання на ґрунт кілків із червоною верхівкою (рис. 9), при цьому пофарбовані кінцівки кілків повинні розташовуватися на лінії закінчення робіт (рис. 18).

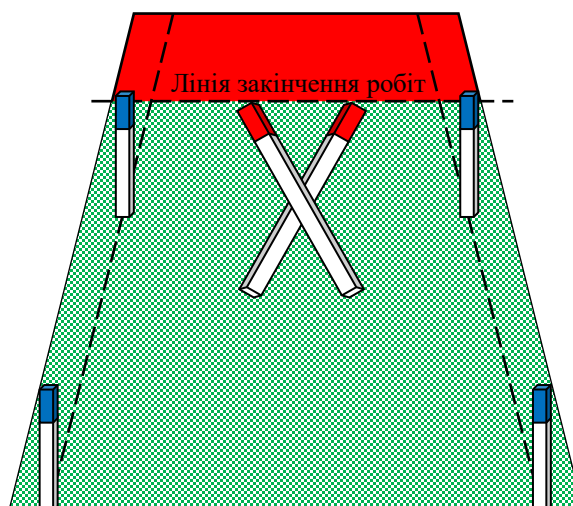

Рис. 18. Маркування місця завершення робіт

2.3. Вилучення та знищення виявлених боєприпасів

Перед вилученням виявленого ВНП проводиться його зрушення з місця за допомогою «саперної кішки».

Вилучення виявленого ВНП з ґрунту та його перенесення до МЗВНП, здійснюються начальником відділення (керівником робіт) або особами, які визначені Наказом, зазначеним у пункті 4 розділу III СОП.

Після вилучення та перенесення ВНП до МЗВНП місце його виявлення обов'язково перевіряється металодетектором.

У разі, якщо проведення робіт методом ОРВД-В здійснюється декількома відділеннями, рішення щодо вилучення ВНП приймається керівником відділення, що здійснює роботи з транспортування та знищення ВНП.

Начальник відділення, що виконує роботи з транспортування та знищення ВНП, організовує проведення робіт із знищення ВНП на місці виявлення або його вилучення, перенесення, завантаження, транспортування та знищення силами підпорядкованого особового складу.

У разі прийняття рішення щодо знищення вибухонебезпечного предмета на місці виявлення весь особовий склад з обладнанням та інструментом відводиться на безпечну відстань, за винятком саперів, задіяних для підготовки підривних робіт.

БОЄПРИПАСИ II КАТЕГОРІЇ ВИЛУЧАТИ КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЕНО!

ЗНИЩЕННЯ БОЄПРИПАСІВ II КАТЕГОРІЇ ПРОВОДИТЬСЯ НА МІСЦІ ВИЯВЛЕННЯ!

Після проведення знищення ВНП на місці виявлення проводиться пошук і видалення його залишків та осколків, а утворені воронки та траншеї повинні бути засипані.

Місця виявлення або знищення ВНП позначається кілком з жовтою верхівкою (рис. 7) або маркером жовтого кольору.

3. Метод очищення (розмінування) поверхні ґрунту шляхом візуального пошуку із використанням ручного металодетектора

3.1. Загальна характеристика

Метод очищення (розмінування) поверхні ґрунту шляхом візуального пошуку із використанням ручного металодетектора (далі – ОРВД-ВМ) застосовується у разі наявності достовірної (підтвердженої) інформації про відсутність на території боєприпасів у ґрунті.

Метод ОРВД-ВМ застосовується на території, яка повністю або частково покрита густою трав'яною та іншою рослинністю.

Проведення ОРВД-ВМ складається з етапів, наведених у підпункті 2.1 пункту 2 розділу V СОП.

3.2. Порядок проведення робіт методом ОРВД-ВМ

Перед початком проведення робіт методом ОРВД-ВМ особовий склад відділення вишиковується на БС на відстані 1 м один від одного.

За командою начальника відділення (керівника робіт) сапер, який знаходиться на лівому фланзі, починає рух із ручним металодетектором по своїй робочій смузі.

Наступний сапер розпочинає рух по своїй робочій смузі тільки після того, коли відстань між ним та попереднім сапером складає не менше ніж 5 метрів, для максимального виключення взаємної інтерференції ручних металодетекторів. Схема руху саперів зображена на рис. 19.

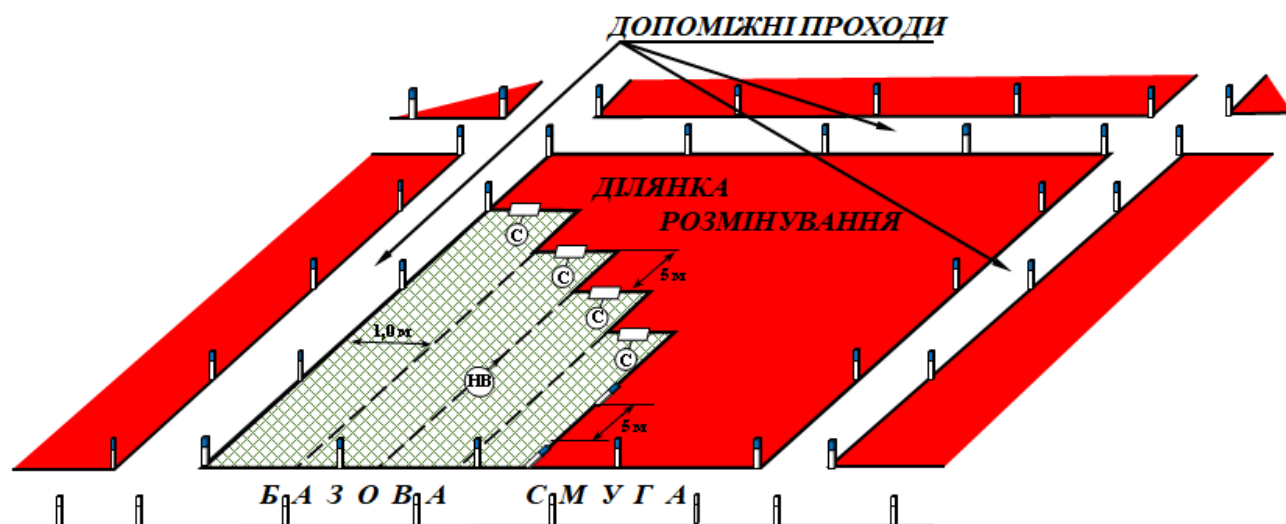

Рис. 19. Схема руху саперів, під час проведення робіт методом ОРВД-ВМ:
НВ – начальник відділення; С – сапер

Під час руху сапери повинні дотримуватися визначених інтервалів та дистанції один від одного.

ПІД ЧАС ПРОСУВАННЯ ЗАБОРОНЕНО ВЕСТИ БУДЬ-ЯКІ РОЗМОВИ, НЕ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ПРОЦЕСОМ ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ МЕТОДОМ ОРВД-ВМ.

Під час проведення робіт методом ОРВД-ВМ необхідно звертати особливу увагу на те, що ВВП можуть бути обплутані трав'яною рослинністю або прикриті опалим листям, а також знаходитися на/або поміж навколишніх дерев та чагарника.

Начальник відділення (керівник робіт) рухається позаду відділення на відстані не більше ніж 5 м від крайнього сапера, подає необхідні команди, слідкує за швидкістю руху саперів та дотриманням визначених інтервалів та дистанції один від одного, здійснює контроль за правильним проведенням робіт методом ОРВД-ВМ.

По мірі просування відділення вперед начальником відділення здійснюється маркування правого краю смуги очищення (розмінування) шляхом викладання на ґрунт кілків із синьою верхівкою (рис. 4) на відстані 5 м один від одного (рис. 19).

У разі отримання сигналу від ручного металодетектора сапером проводиться візуальний огляд місця виникнення сигналу.

У разі відсутності на місці виявлення сигналу будь-якого ВВП на поверхні ґрунту сапер продовжує проведення робіт методом ОРВД-ВМ, при цьому маркування місця виявлення сигналу не проводиться.

Дії у разі виявлення ВВП, здійснення екскавації ґрунту для ідентифікації виявленого предмета, маркування виявлених воронок, повторна перевірка та закриття смуги очищення (розмінування) здійснюються відповідно до підпункту 2.2 пункту 2 та пункту 6 розділу V СОП.

Вилучення та знищення виявлених боєприпасів здійснюється у порядку, визначеному підпунктом 2.3 пункту 2 розділу V СОП.

Після завершення проведення робіт методом ОРВБД-ВМ кожен сапер доповідає начальнику відділення (керівнику робіт) про виявлення або відсутність сигналів від ручного металодетектора із-під поверхні ґрунту. За результатами доповіді приймається рішення щодо проведення робіт методом очищення (розмінування) підповерхневого шару ґрунту за допомогою ручного або широкорамового металодетектора.

4. Метод очищення (розмінування) у товщі ґрунту з використанням ручного металодетектора

4.1. Загальна характеристика

Метод очищення (розмінування) у товщі ґрунту з використанням ручного металодетектора (далі – ОРВБД-РМ) застосовується у разі:

наявності інформації про імовірне (підтвержене) знаходження на території ВВП у ґрунті, отриманої за результатами проведення нетехнічного або технічного обстеження;

виявлення сигналів від ручного металодетектора з-під поверхні ґрунту під час проведення робіт методом ОРВБД-ВМ.

ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ МЕТОДОМ ОРВБД-РМ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ТІЛЬКИ ПІСЛЯ ОБСТЕЖЕННЯ ЦЬОЇ ТЕРИТОРІЇ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ МЕТОДУ ОРВБД-В АБО ОРВБД-ВМ.

Під час проведення робіт методом ОРВБД-РМ повинні використовуватися ручні металодетектори, оснащені пошуковим елементом, що забезпечує пошук ВВП на необхідну глибину.

Проведення робіт методом ОРВБД-РМ складається з таких етапів:

маркування (відновлення маркування) периметра небезпечної ділянки за даними, що містяться у звітах про нетехнічне та технічне обстеження території; визначення БЛ та її маркування;

облаштування сітки ДП та їх маркування; проведення пошуку ВВП на поверхні ґрунту методом ОРВБД-В або ОРВБД-ВМ, вилучення виявлених ВВП;

видалення рослинності за допомогою засобів малої механізації або вручну;

пошук феромагнітних матеріалів у підповерхневому шарі ґрунту ручним металодетектором та маркування отриманих сигналів;

проведення екскавації ґрунту у місцях спрацювання ручного металодетектора;

вилучення виявлених ВВП та інших феромагнітних матеріалів, їх зосередження у МЗВВП або МЗМ;

знищення ВВП на місці виявлення у разі неможливості їх вилучення;

контроль якості проведення робіт з ОРВБД-РМ начальником відділення (керівником робіт).

4.2. Видалення рослинності

4.2.1. Видалення рослинності за допомогою засобів малої механізації

Під час виконання робіт щодо видалення рослинності особовий склад повинен бути у засобах індивідуального бронезахисту.

Безпечна відстань між саперами, які виконують роботи з видалення рослинності, а також іншим персоналом наведено у таблиці 1.

Сапер із засобом малої механізації просувається вперед та зрізає рослинність на висоту не більше ніж 5 см над поверхнею землі, утворюючи робочу смугу шириною 2 метри.

Під час видалення рослинності не допускається торкання ґрунту ріжучими елементами засобу малої механізації.

Рішення щодо видалення рослинності, що має значну товщину (дерева, чагарник тощо), або її залишення приймає начальник відділення (керівник робіт) у кожному конкретному випадку.

Видалена рослинність збирається та зосереджується на МЗС.

4.2.2. Видалення рослинності ручним способом

У важкодоступних місцях, де неможливе застосування засобів малої механізації, видалення рослинності здійснюється ручним способом.

Для видалення рослинності ручним способом використовується спеціалізований ріжучий інструмент (ручна пила, секатор, ножиці для стрижки трави та обрізання гілок тощо).

Рішення щодо видалення рослинності вручну приймає начальник відділення (керівник робіт).

Видалення рослинності ручним способом проводиться по всій ширині смуги очищення (розмінування) поетапно в напрямку руху сапера.

Глибина ділянки видалення рослинності на кожному етапі повинна бути не більше ніж 50 см. Для позначення лінії початку ділянки видалення рослинності використовується базова рейка (рис. 8).

Після завершення видалення рослинності базова рейка переміщується уперед на лінію початку наступної ділянки видалення рослинності.

Перед видаленням рослинності ручним способом сапер здійснює візуальний огляд кожної ділянки на наявність ВНП. У разі необхідності ділянка видалення рослинності може перевірятися ручним металодетектором.

Рослинність зрізається на висоту не більше ніж 5 см над поверхнею землі, при цьому робочий інструмент не повинен торкатися поверхні ґрунту.

ТЯГНУТИ РОСЛИННІСТЬ ДО МОМЕНТУ ЇЇ ПОВНОГО ЗРІЗАННЯ КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЕНО.

У разі виявлення під час видалення рослинності ВНП сапер зупиняє роботи і повідомляє начальника відділення (керівника робіт).

Видалена рослинність збирається та зосереджується на МЗС.

4.3. Порядок проведення робіт методом ОРВД-РМ

4.3.1. Калібрування ручного металодетектора

Кожного робочого дня перед безпосереднім початком проведення робіт з очищення (розмінування) території кожен сапер здійснює калібрування ручного металодетектора з використанням тестового металевго зразка вагою (розміром), що відповідає вазі (розмірам) найменшого цільового об'єкта пошуку на визначеній глибині на майданчику перевірки металодетекторів, обладнаного відповідно до підпункту 3.2 пункту 3 розділу IV СОП, та з урахуванням вимог виробника металодетектора.

Основні етапи перевірки та калібрування ручного металодетектора:

1) перевірка кабелів, корпусу та пошукового елемента на наявність пошкоджень;

2) увімкнення пошукового елемента ручного металодетектора;

3) перевірка рівня заряду елементів живлення (мінімальний рівень заряду елементів живлення повинен становити не менше ніж 80 %, якщо інше не визначено виробником приладу);

4) калібрування ручного металодетектора відповідно до вимог виробника приладу. Повторне калібрування приладу проводиться у разі вимкнення приладу та у разі підозри щодо його працездатності. Додаткові вимоги щодо повторного калібрування приладу може бути визначено виробником приладу.

4.3.2. Схема пошуку ВВП за допомогою ручного металодетектора

Проведення сапером робіт з пошуку ВВП за допомогою ручного металодетектора здійснюється в межах смуги очищення (розмінування) шириною 1 метр.

Пошуковий елемент ручного металодетектора розташовується на висоті не більше ніж 5 см від поверхні ґрунту (якщо інше не визначено виробником металодетектора) та не повинен торкатися землі або рослинності.

Переміщення пошукового елемента ручного металодетектора здійснюється у декілька фаз, схему яких зображено на рис. 20.

Перша фаза переміщення пошукового елемента ручного металодетектора починається з лівого краю на відстані 1 м до початку проходу та повинна перекривати краї однометрової смуги очищення (розмінування) на 10 см з обох сторін (рис. 20 а). Переміщення пошукового елемента ручного металодетектора здійснюється зі сторони в сторону із просуванням вперед на відстань, що становить половину його довжини (діаметра), для того, щоб відбувалося перекриття сигналом уже перевіреної території.

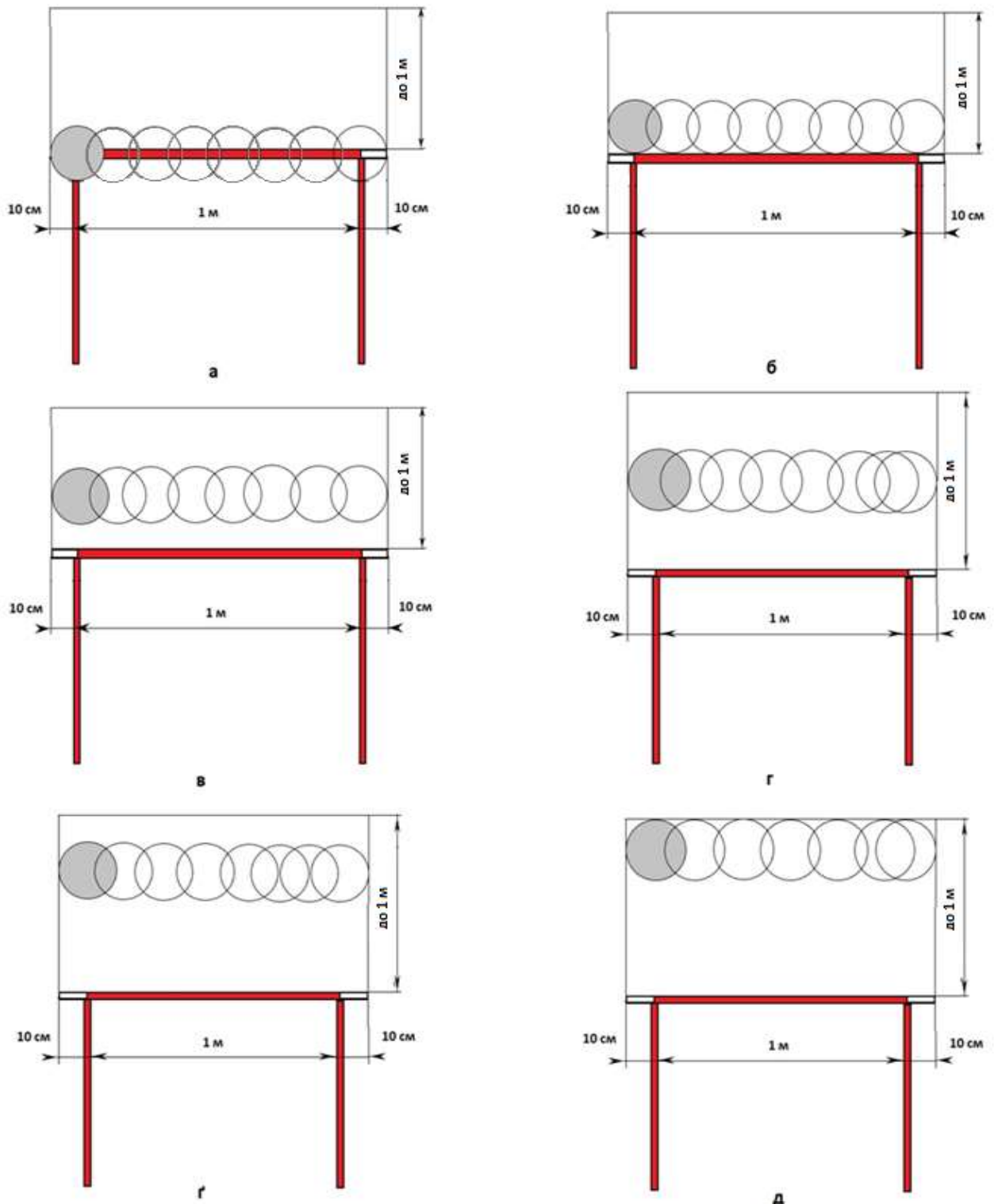

Рис. 20. Схема фаз переміщення пошукового елемента ручного металодетектора під час пошуку ВВП:

а – д – фази переміщення пошукового елемента ручного металодетектора.

Під час наступних фаз сапер здійснює аналогічні дії, просуваючи прилад на половину довжини (діаметра) пошукового елемента ручного металодетектора вперед із перекриттям суміжних смуг очищення (розмінування) з обох боків на ширину 10 сантиметрів.

Пошуковий елемент просувається уперед перед базовою рейкою на глибину до 1 м, при цьому сапер повинен зберігати вертикальне положення та не перехилятися вперед над базовою рейкою.

У разі відсутності сигналів від ручного металодетектора щодо наявності у ґрунті феромагнітних елементів сапер перекладає базову рейку вперед, як зображено на рис. 21, та повторює фази переміщення пошукового елемента.

Безпечна відстань між саперами під час проведення пошуку ВВП з використанням ручного металодетектора наведена у таблиці 1.

Просуваючись уперед по смузі очищення, сапер здійснює маркування її країв кілками із синьою верхівкою (рис. 4), які встановлюються у ґрунт на відстані 5 м один від одного.

Після завершення робочого дня, а також під час кожної перерви прохід закривається кілками, зображеними на рис. 9.

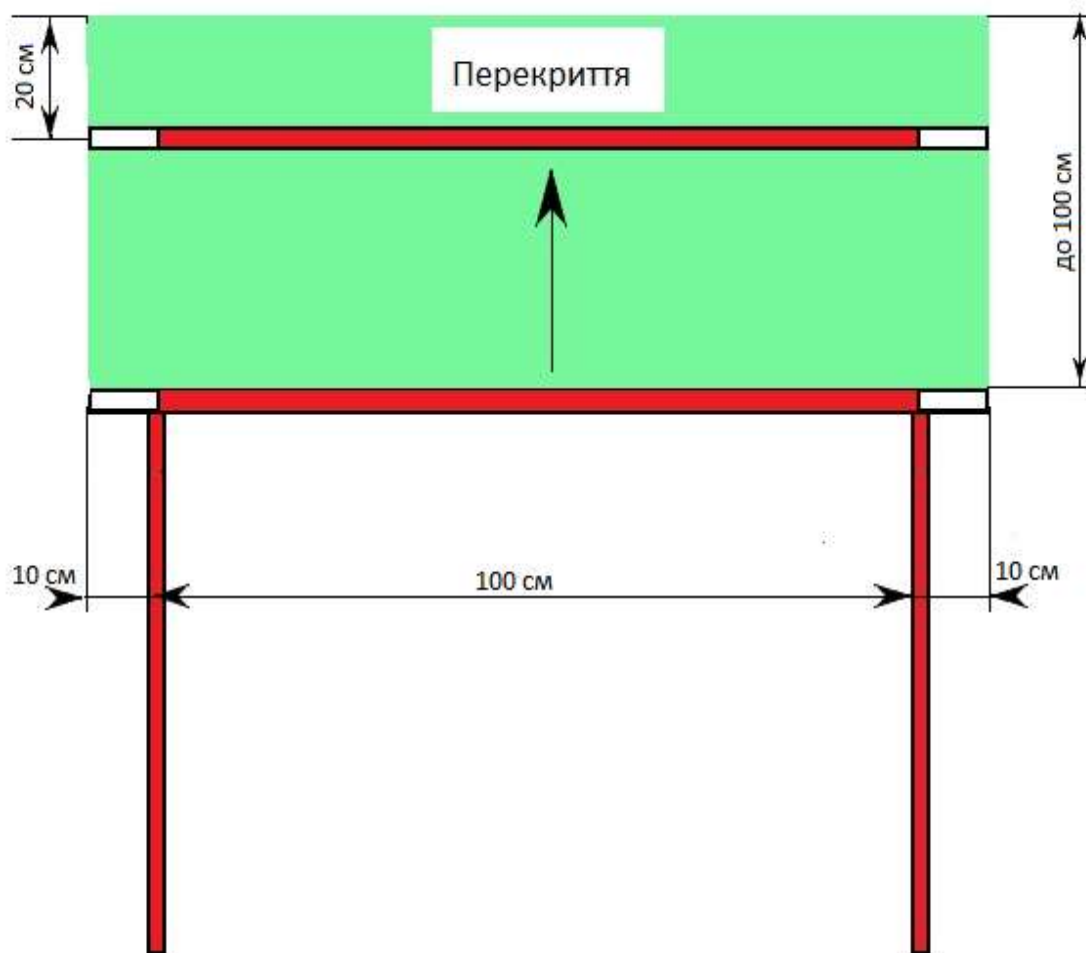

Рис. 21. Схема переміщення базової рейки для повторення фаз переміщення пошукового елемента ручного металодетектора

4.3.3. Уточнення місця виявлення сигналу ручного металодетектора

Перед початком проведення екскавації проводиться уточнення виявленого сигналу та проводяться такі дії:

ручний металодетектор переміщується паралельно відносно базової рейки праворуч та ліворуч для встановлення повздовжньої осі сигналу, її центральної та крайніх точок (максимальне та мінімальні значення сигналу). Виявлені крайні точки мінімального значення сигналу позначаються на ґрунті маркерами червоного кольору (рис. 22 а);

від виявленої умовної точки максимального значення сигналу на повздовжній осі ручний металодетектор переміщується вниз перпендикулярно відносно базової рейки до мінімального значення сигналу. Виявлена точка

мінімального значення сигналу на перпендикулярній осі позначаються на ґрунті маркером. Біля маркера червоного кольору встановлюється мірний трикутник, як зображено на рис. 22 б;

по нижній стороні мірного трикутника проходить умовна лінія, від якої розпочинається проведення сигнальної екскавації ґрунту з використанням лопатки відповідно до підпункту 6.2 пункту 6 розділу V СОП.

За необхідності маркування меж сигналу може проводитися по всьому контуру його виникнення (рис. 22 в). У разі, коли контур сигналу по осі не перевищує 10 см, маркується центр зони його виникнення (рис. 22 г).

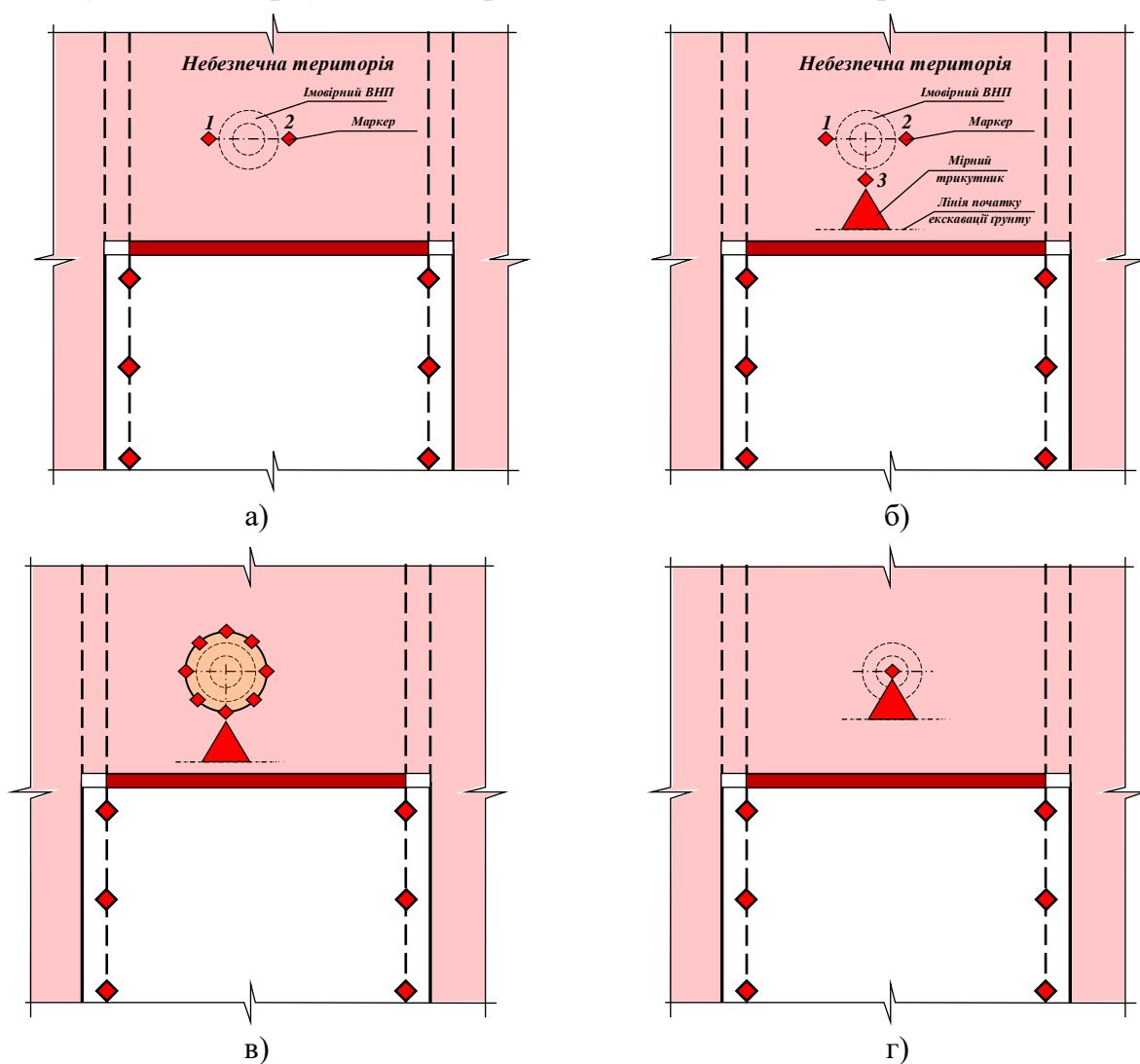

Рис. 22. Маркування меж сигналу ручного металодетектора

4.3.4. Особливості пошуку ВВП на ділянках з високим вмістом феромагнітних елементів у ґрунті

На ділянках смуги очищення (розмінування), які мають високий рівень забруднення феромагнітними матеріалами, використання металодетектора може бути неефективним.

У таких випадках пошук ВВП проводиться шляхом проведення повної екскавацією ґрунту відповідно до підпункту 6.3 пункту 6 розділу V СОП.

5. Метод очищення (розмінування) у товщі ґрунту з використанням широкорамкового металодетектора

5.1. Загальна характеристика методу очищення (розмінування) у товщі ґрунту з використанням широкорамкового металодетектора

Метод очищення (розмінування) у товщі ґрунту з використанням широкорамкового металодетектора (далі – ОРВБД-ШМ) застосовується у разі:

наявності інформації про імовірне (підтвержене) знаходження на території ВВП у ґрунті, отриманої за результатами проведення нетехнічного або технічного обстеження;

виявлення сигналів від ручного металодетектора із під поверхні ґрунту під час проведення робіт методом ОРВБД-ВМ.

Проведення робіт методом ОРВБД-ШМ ефективно під час обстеження великих площ територій, які не містять значних штучних та природних перешкод.

ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ МЕТОДОМ ОРВБД-ШМ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ТІЛЬКИ ПІСЛЯ ОБСТЕЖЕННЯ ЦІЄЇ ТЕРИТОРІЇ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ МЕТОДУ ОРВБД-В АБО ОРВБД-ВМ.

Проведення робіт методом ОРВБД-ШМ складається з таких етапів:

маркування (відновлення маркування) периметру небезпечної ділянки за даними, що містяться у звітах про нетехнічне та технічне обстеження території;

визначення БЛ та її маркування;

облаштування сітки ДП та їх маркування;

проведення пошуку ВВП на поверхні ґрунту методом ОРВБД-В або ОРВБД-ВМ, вилучення виявлених ВВП;

видалення рослинності за допомогою засобів малої механізації або вручну;

пошук феромагнітних матеріалів у підповерхневому шарі ґрунту широкорамковим металодетектором та маркування отриманих сигналів;

проведення екскавації ґрунту у місцях спрацювання широкорамкового металодетектора;

вилучення виявлених ВВП та інших феромагнітних матеріалів, їх зосередження у МЗВВП або МЗМ;

знищення ВВП на місці виявлення у разі неможливості їх вилучення;

контроль якості проведення робіт з ОРВБД-ШМ начальником відділення (керівником робіт).

5.2. Видалення рослинності

Видалення рослинності під час проведення робіт методом ОРВБД-ШМ здійснюється:

за допомогою засобів малої механізації – відповідно до підпункту 4.2.1 підпункту 4.2 пункту 4 розділу V СОП;

ручним способом – відповідно до підпункту 4.2.2 підпункту 4.2 пункту 4 розділу V СОП.

5.3. Порядок проведення робіт методом ОРВБД-ШМ

5.3.1. Перевірка та калібрування широкорамкового металодетектора

Кожного робочого дня перед безпосереднім початком проведення робіт з очищення (розмінування) території здійснюється калібрування широкорамкового металодетектора з використанням тестового металевого зразка вагою (розміром), що відповідає вазі (розмірам) найменшого цільового об'єкта пошуку на визначеній глибині на майданчику перевірки металодетекторів, обладнаного відповідно до підпункту 3.2 пункту 3 розділу IV СОП, та з урахуванням вимог виробника металодетектора.

Основні етапи перевірки та калібрування широкорамкового металодетектора:

- 1) перевірка кабелів, рамки та ременів на наявність пошкоджень;
- 2) ввімкнення котушки широкорамкового металодетектора;
- 3) перевірка рівня заряду елементів живлення (мінімальний рівень заряду елементів живлення повинен становити не менше ніж 80 %, якщо інше не визначено виробником приладу);

3) калібрування широкорамкового металодетектора відповідно до вимог виробника приладу. Повторне калібрування приладу проводиться після зміни особового складу розрахунку саперів, у разі вимкнення приладу та у разі підозри щодо його працездатності. Додаткові вимоги щодо повторного калібрування приладу може бути визначено виробником приладу.

Широкорамковий металодетектор повинен бути увімкненим протягом не менше ніж 2 хвилини до початку проведення робіт методом ОРВБД-ШМ, якщо інше не визначено виробником приладу.

5.3.2. Схема пошуку ВВП за допомогою широкорамкового металодетектора

Виконання робіт з очищення (розмінування) за допомогою ШРД виконується розрахунком саперів (операторів) у складі 3-х або 4-х осіб (рис. 23 та рис. 24.).

Під час проведення робіт розрахунком саперів у складі 3-х осіб:

Рис. 23. Проведення робіт розрахунком саперів у складі 3-х осіб

оператор № 1 – несе панель управління та рамку широкорамкового металодетектора, здійснює контроль за показниками панелі управління, подає команди оператору № 2 щодо руху та оператору № 3 щодо маркування місця виявлення сигналу;

оператор № 2 – несе рамку широкорамкового металодетектора, слідкує за наявністю перешкод на смузі очищення, попереджає про наближення до них, виконує всі команди оператора № 1;

оператор № 3 – проводить маркування місць виникнення сигналів за допомогою 4-х кілків із червоними верхівками (рис. 6).

Під час проведення робіт розрахунком саперів у складі 4-х осіб:

Рис. 24. Проведення робіт розрахунком саперів у складі 4-х осіб

оператор № 1 – несе панель управління широкорамкового металодетектора, здійснює контроль за її показниками, подає команди операторам № 2 та № 3 щодо руху, оператору № 4 щодо маркування місця виявлення сигналу;

оператори № 2 та № 3 – несуть рамку широкорамкового металодетектора, слідкують за наявністю перешкод на смузі очищення, попереджають про наближення до них, виконують всі команди оператора № 1;

оператор № 4 – проводить маркування місць виникнення сигналів за допомогою 4-х кілків із червоними верхівками (рис. 6).

Схема маркування місця виникнення сигналу зображено на рис. 25.

Рис. 25. Схема маркування місця виникнення сигналу

Безпечну відстань між розрахунками під час проведення пошуку ВВП з використанням ручного широкорамкового металодетектора наведено у таблиці 1.

Перед початком проведення робіт методом ОРВБД-ШМ проводиться маркування смуг очищення (розмінування) за допомогою шпагату синього кольору. Шпагат натягується на висоті 5-10 см від поверхні ґрунту та закріплюється на кілках висотою 30 – 40 см з непофарбованою верхівкою.

Ширина смуги очищення (розмінування) повинна бути меншою від розмірів ширини рамки широкорамкового металодетектора для забезпечення перекриття країв суміжних смуг очищення (розмінування).

Ширина перекриття країв суміжних смуг очищення (розмінування) з обох боків складає:

якщо рамка шириною включно до 1 метра – по 10 сантиметрів;

якщо рамка шириною понад 1 метр – по 25 сантиметрів.

5.3.3. Уточнення місця виявлення сигналу широкорамковим металодетектором

Уточнення місця виявлення сигналу широкорамковим металодетектором проводиться з використанням ручного металодетектора відповідно до підпункту 4.3.3 підпункту 4.3 пункту 4 розділу V СОП. Після встановлення місця виявлення сигналу проводиться сигнальна екскавація ґрунту відповідно до підпункту 6.2 пункту 6 розділу V СОП.

У разі неможливості встановлення точного місця виникнення сигналу його пошук здійснюється шляхом поступового зняття шару ґрунту на глибину до 10 см з подальшим проведенням сигнальної екскавації ґрунту відповідно до підпункту 6.2 пункту 6 розділу V СОП. Межі проведення сигнальної екскавації ґрунту співпадає з межею маркування місця виявлення сигналу широкорамковим металодетектором.

Після завершення сигнальної екскавації ґрунту проводиться повторне уточнення місця виявлення сигналу, а у разі його невиявлення проводиться повторна сигнальна екскавація.

Після вилучення виявленого ВВП (іншого феромагнітного елементу) проводиться повторна перевірка місця екскавації за допомогою широкорамкового металодетектора.

Маркування місця виявленого сигналу знімається тільки після відсутності будь-яких показань під час повторної перевірки за допомогою широкорамкового металодетектора.

5.3.4. Особливості пошуку ВВП на ділянках з високим вмістом феромагнітних елементів у ґрунті

На ділянках смуги очищення (розмінування), які мають високий рівень забруднення феромагнітними матеріалами, використання широкорамкового металодетектора може бути неефективним.

У таких випадках пошук ВВП проводиться шляхом проведення повної екскавації ґрунту відповідно до підпункту 6.3 пункту 6 розділу V СОП.

6. Екскавація ґрунту

6.1. Загальна характеристика екскавації ґрунту

Екскавація ґрунту поділяється на:

сигнальну екскавацію;

повну екскавацію.

Проведення екскавації може здійснюватися за такими методами:

після маркування меж виявлення сигналу одразу проводиться екскавація;

проводиться маркування виявлених сигналів на всій визначеній смугі очищення (розмінування), після чого проводиться екскавація.

Перед проведенням екскавації весь особовий склад відводиться на безпечну відстань, зазначену у таблиці 1.

Допускається знаходження на відстані менше ніж 25 м від місця екскавації начальника відділення (керівника робіт), яким здійснюється контроль якості виконання процедури.

Під час процедури екскавації ґрунту може використовуватися щуп для уточнення місця знаходження феромагнітного предмета.

ПРОВЕДЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ЕКСКАВАЦІЇ ҐРУНТУ ТА КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ЇЇ ВИКОНАННЯ БЕЗ ЗАСОБІВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО БРОНЕЗАХИСТУ КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЕНО!

6.2. Проведення сигнальної екскавації ґрунту

Сигнальна екскавація ґрунту застосовується за наявності встановлених за допомогою ручного металодетектора меж сигналу та їх маркування маркерами та мірним трикутником (рис. 26 а).

Перед початком та під час проведення сигнальної екскавації ґрунту здійснюється уточнення меж сигналу за допомогою ручного металодетектора у порядку, зазначеному у підпункті 4.3.3 підпункту 4.3 пункту 4 розділу V СОП.

Після повторного встановлення за допомогою ручного металодетектора меж сигналу, маркування місця його виявлення знімається та проводиться екскавація ґрунту.

Сигнальна екскавація ґрунту розпочинається з відстані не менше ніж 20 см від нижньої крайньої межі виявленого сигналу, позначеного маркером та мірним трикутником.

За допомогою лопатки сапером здійснюється поступова виїмка ґрунту у напрямку виявленого сигналу, утворюючи траншею шириною не менше ніж 20 см та глибиною не більше ніж 5 сантиметрів.

Після утворення траншеї здійснюється поступове її підкопування у напрямку виявленого сигналу, поки не буде виявлено вибухонебезпечний або інший феромагнітний предмет.

У разі, якщо утворена траншея проходить повз місця виявлення сигналу, то в такому випадку проводиться поступове розширення траншеї. Розширення траншеї здійснюється з лінії початку екскавації ґрунту у бік місця виявлення сигналу, при цьому ширина смуги розширення становить не більше ніж 10 сантиметрів (рис. 26 б).

Процедура сигнальної екскавації ґрунту може проводитись у декілька фаз доки не буде виявлено джерело виявленого сигналу або проведено виїмку ґрунту на задану глибину пошуку ВНП.

Під час виявлення металобрухту сапер виймає його та зосереджує у місці збору металобрухту. Місце проведення екскавації повторно перевіряється за допомогою ручного/широкорамкового металодетектора.

У разі виявлення під час проведення сигнальної екскавації ґрунту ВНП сапер повідомляє начальника відділення (керівника робіт) та діє відповідно до підпункту 6.4 пункту 6 розділу V СОП.

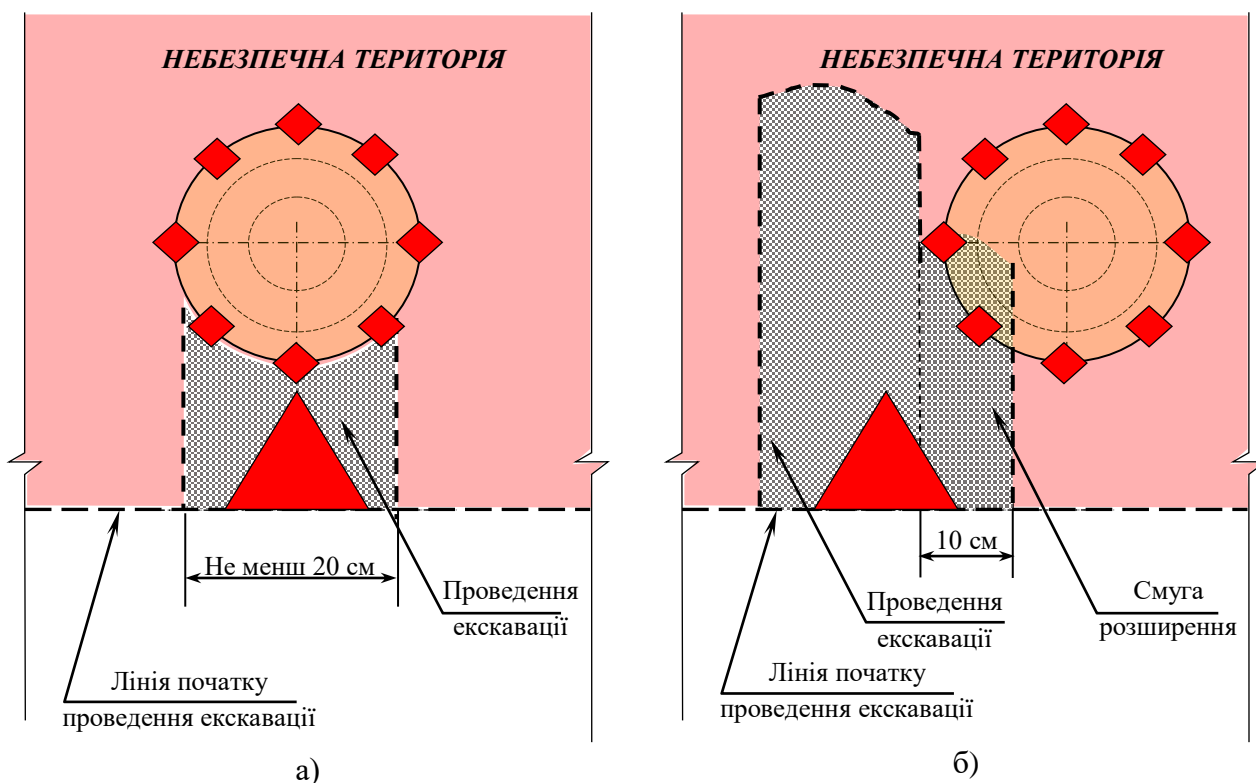

Рис. 26. Сигнальна екскавація ґрунту:

- а) екскавація ґрунту при наявності меж сигналу;
 б) розширення траншеї під час проведення сигнальної екскавації ґрунту

ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЕКСКАВАЦІЇ ҐРУНТУ ТОРКАТИСЯ ВІЯВЛЕНОГО ПРЕДМЕТА ДО МОМЕНТА ЙОГО ІДЕНТИФІКАЦІЇ КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЕНО!

Після завершення проведення сигнальної екскавації ґрунту начальник відділення (керівник робіт) приймає рішення щодо знищення виявленого вибухонебезпечного предмета на місці виявлення або вилучення та перенесення виявленого боєприпасу до Місця збору ВНП відповідно до підпункту 2.3 пункту 2 розділу V СОП.

6.3. Проведення повної екскавації

Проведення повної екскавації ґрунту здійснюються у випадках, коли використання металодетекторів не ефективно або неможливе (наявність у ґрунті великої кількості дрібних феромагнітних матеріалів, виконання робіт у безпосередній близькості до ЛЕП тощо).

Проведення повної екскавації здійснюється у такому порядку:

на безпечній території обладнується траншея шириною 120 см (додатково забезпечується перекриття по 10 см з обох боків проходу, ширина якого складає 100 см), глибиною 30 см та довжиною не менше ніж 100 см, при цьому край траншеї повинен бути на відстані не менше ніж 10 см від краю небезпечної ділянки (рис. 27);

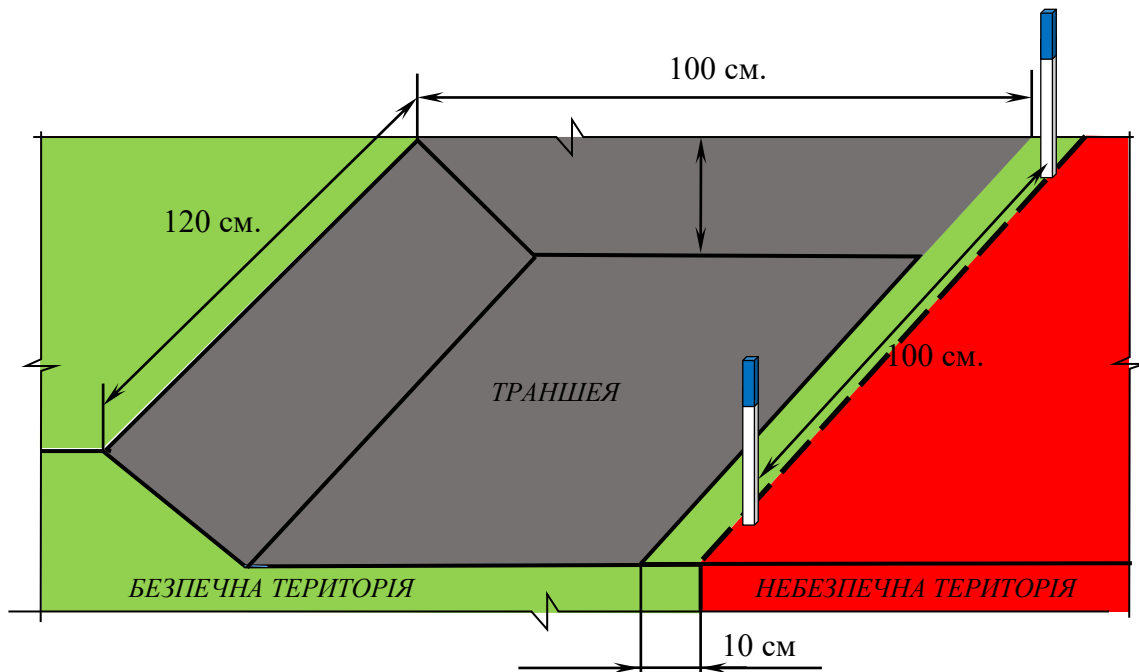

Рис. 27. Траншея, що обладнується перед початком проведення повної екскавації ґрунту

після обладнання траншеї сапер розміщується на її дні та проводить поступове видалення ґрунту з передньої стінки траншеї у напрямку до небезпечної території. Видалення ґрунту здійснюється пошарово, при цьому товщина шару не повинна перевищувати 5 см;

видалення ґрунту розпочинається із середини стінки траншеї та проводиться у лівий та правий бік дотичними рухами лопатки;

видалений ґрунт сапером переміщує позад себе, тим самим поступово засипаючи видаленим ґрунтом викопану траншею.

Ділянки смуги очищення (розмінування), на яких проводилася процедура повної екскавації ґрунту, можуть містити у ґрунті феромагнітні матеріали невеликих розмірів за умов, що екскавацію ґрунту було проведено на задану глибину пошуку ВВП.

У разі наявності твердого (сухого) ґрунту дозволяється проводити його змочування водою.

ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЕКСКАВАЦІЇ ҐРУНТУ ТОРКАТИСЯ ВИЯВЛЕНОГО ПРЕДМЕТА ДО МОМЕНТА ЙОГО ІДЕНТИФІКАЦІЇ КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЕНО!

6.4. Дії у разі виявлення вибухонебезпечного предмета під час проведення екскавації ґрунту

При виявленні під час проведення Екскавації ґрунту вибухонебезпечного предмета сапер припиняє роботу та повідомляє начальника відділення (керівника робіт).

Начальник відділення (керівник робіт) оглядає місце виявлення вибухонебезпечного предмета та приймає рішення щодо:

знищення вибухонебезпечного предмета на місці виявлення;
продовження проведення екскавації для ідентифікації виявленого вибухонебезпечного предмета.

ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЕКСКАВАЦІЇ ТОРКАТИСЯ ВІЯВЛЕНОГО ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНОГО ПРЕДМЕТА КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЕНО!

Після завершення екскавації місця виявлення ВНП начальник відділення (керівник робіт) приймає рішення щодо:

знищення вибухонебезпечного предмета на місці виявлення;
вилучення та перенесення виявленого боєприпасу до Місця збору ВНП.

Перед проведенням вилучення ВНП з місця виявлення необхідно провести його зрушення за допомогою «саперної кішки».

Після вилучення ВНП місце його виявлення додатково перевіряється за допомогою ручного або широкорамового металодетектора.

У разі, якщо проведення очищення (розмінування) території та транспортування і знищення виявлених ВНП здійснюється різними підрозділами, рішення щодо вилучення приймається начальником відділення, що виконує роботи з транспортування та знищення ВНП.

Начальник відділення, що виконує роботи з транспортування та знищення ВНП, організовує проведення робіт із знищення ВНП на місці виявлення або вилучення, перенесення, завантаження, транспортування та знищення ВНП силами підпорядкованого особового складу.

У разі прийняття рішення щодо знищення вибухонебезпечного предмета на місці виявлення весь особовий склад з обладнанням та інструментом відводиться на безпечну відстань за винятком саперів, задіяних для підготовки підривних робіт.

Після проведення знищення ВНП на місці виявлення проводиться пошук та видалення його залишків та осколків, а утворені воронки та траншеї повинні бути засипані.

Місце знищення ВНП позначається кілком з жовтою верхівкою (рис. 7) або маркером жовтого кольору.

7. Проведення внутрішнього контролю якості робіт з ОРВБД

Проведення внутрішнього контролю якості проведення робіт з ОРВБД покладається на начальника відділення та керівника робіт. Проведення контролю якості здійснюється щодня.

Контролю якості проведення робіт з ОРВБД підлягає 10 % площі очищеної (розмінованої) ділянки визначеної смуги очищення (розмінування) за день робіт.

У випадку, коли начальник відділення виконує функції керівника робіт, внутрішній контроль якості проведення робіт з ОРВБД здійснюється відповідно до підпункту 7.1 пункту 7 розділу V СОП.

7.1. Проведення внутрішнього контролю якості робіт з ОРВБД начальником відділення

Перед початком проведення робіт начальник відділення контролює проведення перевірки та калібрування металодетекторів, що використовуються під час проведення робіт з ОРВБД.

Проведення начальником відділення внутрішнього контролю якості робіт з ОРВБД здійснюється з використанням металодетектора такої ж марки, що застосовувався під час проведення робіт з очищення (розмінування) визначеної смуги очищення (розмінування).

При цьому металодетектор переміщується на ширину пошукового елемента в одному напрямку із дотримання ширини перекриття країв суміжних смуг очищення (розмінування) з обох боків, яка визначена у підпункті 4.3.2 пункту 4 та підпункті 5.3.2. пункту 5 розділу V.

У разі виявлення сигналу металодетектором під час здійснення контролю якості проведення робіт з ОРВБД начальник відділення викликає сапера для проведення процедури встановлення меж виявленого сигналу та проведення сигнальної екскавації ґрунту.

Межі проведення контролю якості начальником відділення маркуються кілками з сіро-білою верхівкою (рис. 11 б).

У випадку, коли начальник відділення виконує функції керівника робіт, маркування меж проведення контролю якості робіт з ОРВБД здійснюється кілками з чорно-білою верхівкою (рис. 11 а).

7.2. Проведення внутрішнього контролю якості робіт з ОРВБД керівником робіт

Керівник робіт проводить контроль якості робіт з ОРВБД відповідно до підпункту 7.1 пункту 7 розділу V СОП після завершення проведення контролю якості начальником відділення.

Межі проведення контролю якості керівником робіт маркуються кілками з чорно-білою верхівкою (рис. 11 а).

7.3. Внутрішній контроль якості під час проведення екскавації ґрунту

Внутрішній контроль якості при проведенні екскавації ґрунту здійснюється начальником відділення (керівником робіт) протягом всього робочого дня шляхом систематичного контролю за порядком виконання робіт та заміру глибини траншеї, що утворюється.

7.4. Дії начальника відділення (керівника робіт) у разі виявлення під час внутрішнього контролю якості порушень сапером порядку проведення робіт з ОРВБД

У разі виявлення під час проведення внутрішнього контролю якості робіт з ОРВБД пропущеного сигналу або невідповідності глибини траншеї, утвореної під час екскавації визначеному параметру, начальник відділення (керівник робіт) повинен:

вважати місце виявлення порушення небезпечною зоною, яка потребує повторного проведення процедур проведення робіт з ОРВБД;

зробити попередження саперу та вказати, яке порушення ним допущено;

зробити запис про пропущений сигнал у формі порушень СОП (додаток 5);

прийняти рішення щодо можливості продовження виконання завдань сапером, що допустив порушення;

доручити саперу провести повторно процедури, передбачені проведенням робіт з ОРВБД.

VI. Заходи безпеки під час проведення робіт з ОРВБД

Загальні вимоги щодо заходів безпеки під час проведення робіт з очищення (розмінування) визначено у СОП 10.10-40/ДСНС «Заходи безпеки під час розмінування». Особливості, що стосуються забезпечення безпеки під час проведення робіт з ОРВБД, наведено нижче у СОП.

Початок, проведення та закінчення операцій щодо ОРВБД, а також будь яке пересування саперів у межах зони розмінування та адміністративній зоні, здійснюється виключно за командами начальника відділення (керівника робіт).

У разі проведення робіт із знищення ВВП на місті виявлення всі інші роботи в межах зони розмінування припиняються, особовий склад не задіяний до проведення підривних робіт, відводиться у визначене місце, розташоване на безпечній відстані.

Встановлення маркувальних кілків у ґрунт дозволяється здійснювати тільки після перевірки місця встановлення металодетектором.

Рекомендації щодо проведення інструктажу відвідувачів у зоні проведення робіт з очищення (розмінування) району ведення бойових дій наведено у додатку 15 СОП.

1. Засоби індивідуального захисту

Особовий склад, що безпосередньо виконує роботи з очищення (розмінування), повинен бути забезпечений засобами індивідуального бронезахисту відповідно до Норми 17 – «Табельна належність оснащення та засобів відділення піротехнічних робіт», затвердженої наказом ДСНС від 29.05.2013 № 358 «Про затвердження Норм табельної належності, витрат і термінів експлуатації пожежно-рятувального, технологічного і гаражного обладнання, інструменту, індивідуального озброєння та спорядження, ремонтно-експлуатаційних матеріалів підрозділів ДСНС України».

Крім цього, у підрозділі, що проводить роботи з ОРВБД, створюється резерв засобів індивідуального бронезахисту у кількості не менше ніж 3 комплекти для екіпіровки осіб, які прибули для відвідування або інспектування.

ЗНАХОДИТИСЯ В МЕЖАХ ЗОНИ РОЗМІНУВАННЯ БЕЗ ЗАСОБІВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО БРОНЕЗАХИСТУ КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЕНО.

Особовому складу, що виконує роботи з ОРВБД, та особам, які прибули для відвідування або інспектування, дозволяється знаходитись без одягнутих засобів індивідуального бронезахисту виключно у межах Адміністративної зони та її елементів.

У разі обладнання місця відпочинку в межах допоміжних проходах або на очищеній території ДР особовому складу дозволяється знімати на час перерви засоби індивідуального бронезахисту за умов одночасного припинення ними виконання будь-яких робіт.

Під час виконання робіт з ОРВБД засоби індивідуального бронезахисту повинні бути відрегульовані, надійно зафіксовані та не створювати додатковий дискомфорт, що може позначитися на якості проведення робіт з ОРВБД та зменшення рівня безпеки сапера.

При виконанні робіт з ОРВБД захисний візор завжди повинен бути опущеним.

Правила експлуатації та обслуговування засобів індивідуального бронезахисту здійснюється відповідно до рекомендацій виробника.

2. Особливості забезпечення безпеки при виконанні робіт з ОРВБД

2.1. Начальник відділення (керівник робіт) щодня перед початком виконання робіт з очищення (розмінування) зобов'язаний перевіряти справність засобів радіозв'язку, наявність в особового складу індивідуальних аптечок та джгутів, а також наявність і якість радіозв'язку з особовим складом, пунктом управління, медичним працівником та водієм медичного автомобіля.

2.2. Особовий склад, а також особи, що прибули для відвідування або інспектування, зобов'язані перед висуванням до визначених ділянок очищення (розмінування) залишити мобільні телефони, сторонні металеві предмети, сигарети, будь які запалювальні засоби і пристрої. Місце та порядок зберігання зазначених особистих речей визначається начальником відділення (керівником робіт).

2.3. Під час проведення робіт з ОРВБД необхідно дотримуватися мінімальних безпечних відстаней, зазначених у таблиці 1.

2.4. У разі наближення до ділянки проведення робіт з ОРВБД на відстань 25 м осіб, які прибули для відвідування, інших сторонніх осіб, а також тварин, виконання будь-яких процедур припиняється.

Допускається знаходження на відстані, меншої ніж 25 м особам, які прибули для інспектування проведення робіт з ОРВБД, у супроводі начальника відділення (керівника робіт).

2.5. Відновлення пошкоджених (зруйнованих) елементів систем маркування, встановлених на ділянці очищення (розмінування), здійснюється силами відділення, що проводить роботи на цій ділянці.

3. Особливості медичного забезпечення при проведенні робіт з ОРВБД

3.1. Перевірка медичного обладнання, лікарських засобів (препаратів), а також комплектацію індивідуальних аптечок проводиться медичним працівником щодня перед виїздом до району проведення робіт з ОРВБД та безпосередньо перед початком роботи.

ПЕРЕВІРКА МЕДИЧНОГО ОБЛАДНАННЯ ТА ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ (ПРЕПАРАТІВ) НЕКВАЛІФІКОВАНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЕНО.

Медичний працівник зобов'язаний скласти список всього особового складу, залученого до виконання та забезпечення проведення робіт з очищення (розмінування) за формою, наведеною у додатку б. Один екземпляр списку надається до визначених лікувальних закладів, до яких планується евакуація постраждалих.

Відомості щодо осіб, які прибули для відвідування або інспектування, вносяться медичним працівником до Відомості реєстрації відвідувачів у зоні проведення робіт з очищення (розмінування) територій, форму якої наведено у додатку 7.

3.2. Медичний автомобіль повинен знаходитися постійно на адміністративній зоні на окремій площадці в межах ПМП. Місце розташування медичного автомобіля повинно забезпечувати швидке завантаження постраждалого та безперешкодний виїзд автомобіля за межі зони розмінування з мінімальною кількістю маневрів.

Постійний запас палива медичного автомобіля повинен забезпечувати безупинну доставку постраждалого до визначеного медичного закладу, але не менше ніж на 250 км пробігу.

У разі відсутності в межах зони розмінування медичного автомобіля проведення роботи з ОРВБД припиняються до моменту його повернення.

4. Евакуація постраждалих та дії особового складу підрозділу у разі виникнення нещасного випадку

4.1 Загальні положення

Перед початком проведення робіт з ОРВБД територіальним органом управління або відповідним формуванням центрального підпорядкування ДСНС розробляється План медичної евакуації постраждалих (додаток 14).

План медичної евакуації постраждалих затверджується керівником територіального органу управління ДСНС, у зоні відповідальності якого виконуються роботи, або його заступником, до функцій і завдань якого належить організація робіт з гуманітарного розмінування, та погоджується із керівництвом відповідних медичних закладів.

У Плані медичної евакуації постраждалих відображається:
перелік медичних закладів, до яких планується евакуація постраждалих;
відстань до визначених медичних закладів від місця виконання робіт;
маршрут руху до визначених медичних закладів;
контактні телефони керівництва медичного закладу, приймального відділення, станції швидкої допомоги;
інші відомості, що забезпечать проведення евакуації постраждалого та його транспортування до медичного закладу у максимально короткий термін.

4.2. Проведення тренувань з медичної евакуації

Тренування з медичної евакуації проводиться перед початком проведення робіт з ОРВБД. Періодичність проведення тренування з медичної евакуації протягом всього терміну проведення робіт з ОРВБД повинна бути не рідше ніж один раз на тиждень.

Керівником тренування з медичної евакуації є начальник відділення (керівник робіт).

Після завершення проведення тренування начальник відділення (керівник робіт) проводить з особовим складом підсумки та аналіз дій під час медичної евакуації постраждалого.

5. Обов'язки посадових осіб та порядок дій особового складу у разі виникнення нештатної ситуації

5.1. Загальні обов'язки у разі виникнення нештатної ситуації

Щодня перед початком виконання робіт начальник відділення (керівник робіт) зобов'язаний:

довести звукові, візуальні та інші сигнали оповіщення відповідно до Переліку сигналів, наведеного у додатку 8;

визначити місця збору особового складу у разі виникнення нештатної ситуації та особовий склад, що залучатиметься для надання допомоги у проведенні евакуації постраждалого з місця виникнення інциденту до медичного автомобіля;

уточнити маршрути руху особового складу до визначених місць збору та евакуації постраждалих, можливі місця завантаження постраждалого на медичний автомобіль.

Почувши (побачивши) звукові (візуальні) ознаки вибуху, весь особовий склад негайно припиняє виконання робіт та зі своїм обладнанням переміщується по смугах очищення (розмінування) і допоміжних проходах до визначених місць на безпечній території.

З метою забезпечення безпеки особового складу, що здійснює евакуацію постраждалого, незалежно від місця виникнення інциденту (на безпечній або небезпечній території) враховується найгірший варіант, а саме інцидент стався від спрацювання міни, встановленої у ґрунт.

Особовий склад, що здійснює евакуацію постраждалого, повинен дотримуватися такого алгоритму дій:

проводиться перевірка та очищення смуги до постраждалого, а також ділянки поряд з ним (ширина смуги та ділянки повинна забезпечувати доступ до постраждалого, його завантаження на носі та евакуацію до медичного автомобіля);

очищена смуга до постраждалого та ділянка поряд з ним маркується за допомогою маркерів або нанесенням фарбою полос безпосередньо на ґрунт (трав'яний покрив).

КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЕНО НАБЛИЖАТИСЯ ДО ПОСТРАЖДАЛОГО ПОКИ НЕ БУДЕ ЗДІЙСНЕНО ПЕРЕВІРКУ, ОЧИЩЕННЯ ТА МАРКУВАННЯ СМУГИ ДО ПОСТРАЖДАЛОГО ТА ДІЛЯНКИ ПОРЯД З НИМ.

Порядок дій щодо завантаження на носі постраждалого, його перенесення та завантаження у медичний автомобіль визначається медичним працівником безпосередньо під час проведення медичної евакуації.

5.2. Обов'язки начальника відділення (керівника робіт) у разі виникнення нештатної ситуації

5.2.1. У разі виникнення нештатної ситуації, пов'язаної із проникненням сторонніх осіб, тварин тощо, начальник відділення (керівник робіт) повинен:

оповістити особовий склад за сигналами оповіщення, визначених у додатку 8;

повідомити медичного працівника про місце та характер нештатної ситуації, що виникла;

за необхідності організувати виведення до визначених місць збору особового складу;

провести візуальний огляд місця виникнення події та визначити порядок подальших дій.

5.2.2. У разі виникнення нештатної ситуації, пов'язаної із підривом особового складу, начальник відділення (керівник робіт) повинен:

оповістити особовий склад за сигналами оповіщення, визначених у додатку 8;

повідомити медичного працівника про місце виникнення події;

організувати виведення до визначених місць збору особового складу, не задіяного до евакуації постраждалого;

встановити зв'язок з постраждалим (якщо це можливо) або візуальний контакт;

організувати силами визначеного особового складу перевірку та очищення смуги до постраждалого і ділянки поряд з ним (у разі необхідності);

організувати спільно з медичним працівником завантаження постраждалого на носі та його евакуацію до медичного автомобіля (порядок дій щодо завантаження на носі постраждалого, його перенесення та завантаження у медичний автомобіль визначається медичним працівником безпосередньо під час проведення медичної евакуації);

після відправлення постраждалого до визначеного медичного закладу здійснити доповідь щодо виникнення нештатної ситуації керівництву;

організувати огороження місця виникнення події з метою недопущення сторонніх осіб та забезпечити знаходження на місці виникнення події приладів і обладнання, що використовувалося постраждалим.

У випадку, якщо внаслідок події постраждав медичний персонал, начальник відділення (керівник робіт) організовує медичну евакуацію постраждалих силами визначеного особового складу та за допомогою наявних транспортних засобів.

ВСІ ДОПОВІДІ ЩОДО НЕШТАТНОЇ СИТУАЦІЇ, ПОВ'ЯЗАНОЇ ІЗ ПІДРИВОМ ОСОБОВОГО СКЛАДУ, ЗДІЙСНЮЮТЬСЯ ВИКЛЮЧНО ПІСЛЯ ПРОВЕДЕННЯ МЕДИЧНОЇ ЕВАКУАЦІЇ ПОТЕРПІЛОГО ІЗ ЗОНИ РОЗМІНУВАННЯ.

5.3. Обов'язки особового складу, що проводить роботи з ОРВБД, у разі виникнення нештатної ситуації

У разі виникнення нештатної ситуації особовий склад, що проводить роботи з ОРВБД, повинен:

отримавши відповідний сигнал оповіщення (додаток 8), негайно припинити роботу та встановити маркування щодо закриття смуги очищення (розмінування) (рис. 9 та рис. 18);

зібрати обладнання (засоби механізації), що використовувалися та висунутися до визначеного місця збору.

За вказівкою начальника відділення (керівника робіт):

здійснити заходи щодо перевірки та очищення смуги до постраждалого та ділянки поряд з ним (ширина смуги та розмір ділянки повинні забезпечувати доступ до постраждалого, його завантаження на носі та евакуацію до медичного автомобіля);

взяти участь у медичній евакуації постраждалого до медичного автомобіля, при цьому неухильно дотримуватися всіх вказівок медичного працівника.

6. Порядок проведення розслідування та облік нещасних випадків під час очищення (розмінування)

Порядок проведення розслідування та облік нещасних випадків здійснюється відповідно до СОП 10.10-40/ДСНС «Заходи безпеки під час розмінування» та інших нормативно-правових актів у сфері охорони праці.

VII. Документування проведення очищення (розмінування) територій ручним способом

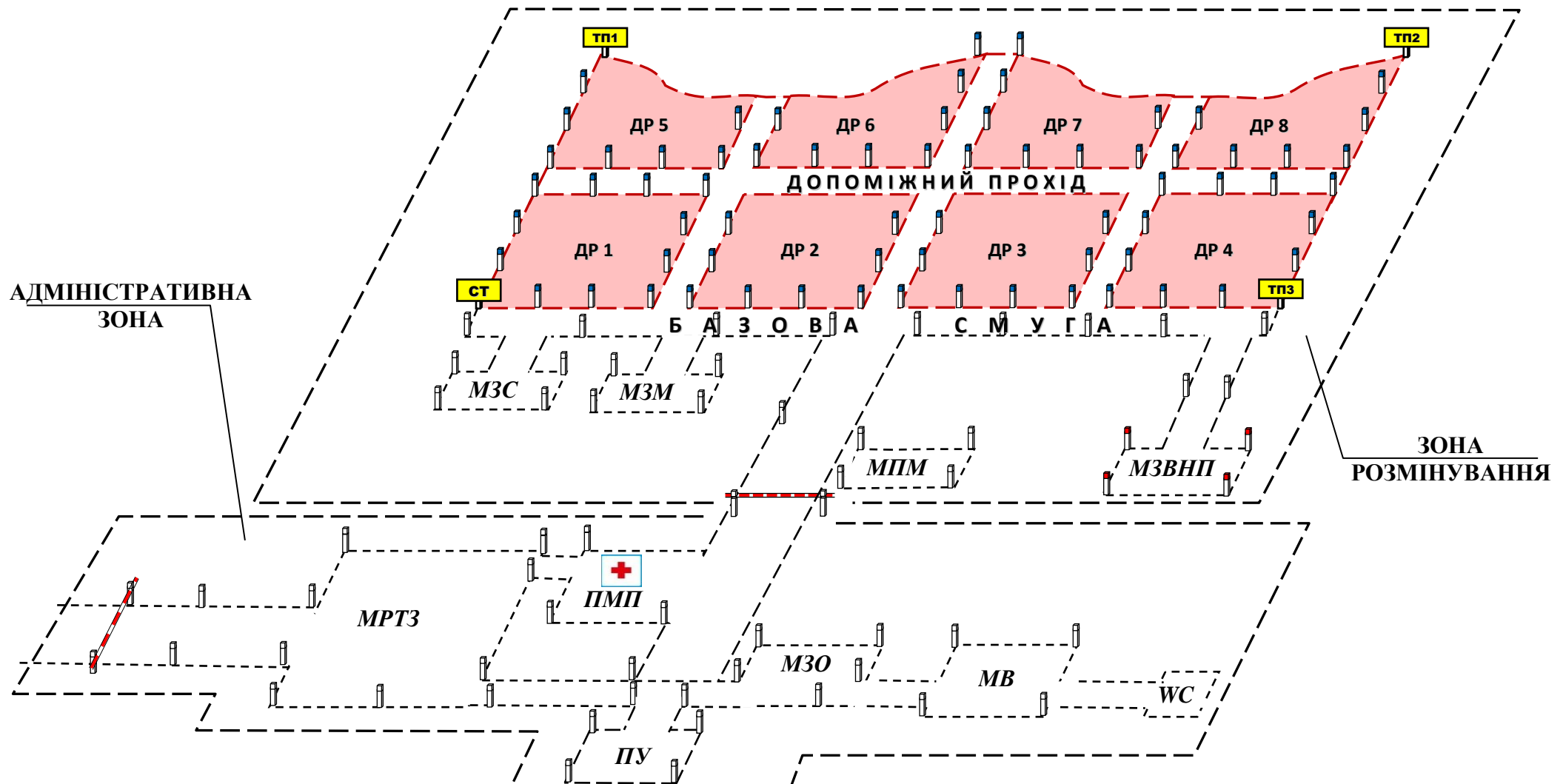
Під час виконання завдань щодо очищення (розмінування) району ведення бойових дій, оформлення робочих документів здійснюється відповідно до форм, визначених у додатках 2 – 14 СОП.

Директор Департаменту
реагування на надзвичайні ситуації

Володимир ДЕМЧУК

Додаток 1
до Стандартної операційної процедури 09.11/ДСНС
«Порядок проведення органами та підрозділами
цивільного захисту очищення (розмінування) району
ведення бойових дій»

Типова схема облаштування адміністративної зони та зони розмінування

Додаток 2
до Стандартної операційної процедури 09.11/ДСНС
«Порядок проведення органами та підрозділами
цивільного захисту очищення (розмінування)
району ведення бойових дій»

ПОГОДЖЕНО

_____
(керівник місцевого органу виконавчої влади,
підприємства тощо)

_____
(підпис, власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

«___» _____ 20__ р.

М П

ЗАТВЕРДЖУЮ

_____
(керівник територіального органу управління/формування
центрального підпорядкування ДСНС)

_____
(спеціальне звання, підпис, власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

«___» _____ 20__ р.

М П

АКТ № _____
виконання робіт з очищення (розмінування) місцевості
від вибухонебезпечних предметів
«___» _____ 20__ р.

Піротехнічним (и) підрозділом (ами) _____

_____
(територіальний орган управління/формування ДСНС)

складено цей акт про те, що особовим складом зазначеного (их) піротехнічного
(их) підрозділу (ів) відповідно до наказу (ів) начальника _____
від «___»__20__ р. № _____ виконано в районі (за адресою) роботи з очищення
(розмінування) місцевості від вибухонебезпечних предметів

та їх знешкодження (знищення):

_____
(зазначається метод проведення робіт)

_____
(населений пункт, вулиця, номер дома, (інші орієнтири) та координати місця виявлення ВВП)

Під час виконання робіт:

1. «___» _____ 20__ року проведено очищення від ВВП ділянки
площею _____ м кв / _____ га на глибину _____ м

2. Виявлено _____ од. (_____) вибухонебезпечних предметів, у тому числі:

_____
(для ВВП наводиться кількість, перелік та категорійність, для вибухових речовин – маса та їх перелік)

3. Вилучення (знешкодження) ВВП проведено з _____ год. _____ хв.
по _____ год. _____ хв. «___» _____ 20__ року

4. Вилучені ВВП у кількості _____ од. (кг) транспортовано та з _____ год. _____ хв.
по _____ год. _____ хв. «___» _____ 20__ року знищено у районі:

5. Витрачено: вибухової речовини _____ КГ.,
_____
(тип ВР) (кількість)

засобів підриву _____ од., отриманих за накладною
_____
(тип ЗП) (кількість)

від «___» _____ 20__ року № _____

6. Випадків підриву, загибелі, поранень людей не допущено, ушкоджень, заподіяних суб'єктам господарювання,

(не завдано, якщо завдано, то вказується позаштатна ситуація)

7. Залучалося _____ осіб, відпрацьовано _____ людино/годин.

8. Використовувалася техніка:

9.1. Групи (відділення) піротехнічних робіт (пошуку ВНП):

для перевезення особового складу та оснащення: _____ н/з _____
(min)

для перевезення ВР, ЗП та ВНП _____ н/з _____
(min)

9.2. Групи (відділення) піротехнічних робіт (знешкодження (знищення) ВНП):

для перевезення особового складу та оснащення: _____ н/з _____
(min)

для перевезення ВР, ЗП та ВНП: _____ н/з _____
(min)

9.3. Для забезпечення робіт _____ од, від _____

Начальник групи (відділення)
піротехнічних робіт (пошуку ВНП)

Особовий склад:

_____	_____	_____
<i>(посада)</i>	<i>(підпис)</i>	<i>(прізвище та ініціали)</i>
_____	_____	_____
<i>(посада)</i>	<i>(підпис)</i>	<i>(прізвище та ініціали)</i>
_____	_____	_____
<i>(посада)</i>	<i>(підпис)</i>	<i>(прізвище та ініціали)</i>
_____	_____	_____
<i>(посада)</i>	<i>(підпис)</i>	<i>(прізвище та ініціали)</i>

Начальник групи (відділення)
піротехнічних робіт (знешкодження
(знищення) ВНП):

Особовий склад:

_____	_____	_____
<i>(посада)</i>	<i>(підпис)</i>	<i>(прізвище та ініціали)</i>
_____	_____	_____
<i>(посада)</i>	<i>(підпис)</i>	<i>(прізвище та ініціали)</i>
_____	_____	_____
<i>(посада)</i>	<i>(підпис)</i>	<i>(прізвище та ініціали)</i>
_____	_____	_____
<i>(посада)</i>	<i>(підпис)</i>	<i>(прізвище та ініціали)</i>

Координати території проведення робіт з ОРВБД		
	X	Y
СТ	48, 5608	37, 2356
ТП1	48, 61256	37, 25645
ТП2	48, 56891	37, 23568
ТП3	48, 58963	37, 25693

Координати місця виявлення ВНП		
	X	Y
1	48, 5608	37, 2356

Система координат:	WGS 1984 або інша, що визначена
Формат координат:	Градуси (градуси, хвилини/градуси хвилини, секунди)

Начальник групи (відділення)
піротехнічних робіт (пошуку ВНП)

_____

(підпис)

_____

(прізвище та ініціали)

Начальник групи (відділення)
піротехнічних робіт (знешкодження
(знищення) ВНП):

_____

(підпис)

_____

(прізвище та ініціали)

Додаток 3
до Стандартної операційної процедури
09.11/ДСНС «Порядок проведення органами та
підрозділами цивільного захисту очищення
(розмінування) району ведення бойових дій»

Щоденний звіт _____

про проведення робіт із _____
(технічне обстеження / очищення (розмінування) районів ведення бойових дій /

очищення (розмінування) ручним способом)

Дата проведення робіт: дата/місяць/рік Найменування підрозділу: _____

Місце проведення робіт: область: _____ Район: _____

Приналежність до ОТГ: _____ Населений пункт _____ Код КОАТУУ _____

№ завдання (за наявності): _____ Найменування завдання (за наявності): _____

Тип проведених робіт: технічне обстеження очищення (розмінування) району ведення бойових дій очищення (розмінування) територій ручним способом

Глибина очищення (обстеження) _____ Всього ВВП за день, од _____ Всього ВВП на ділянці, од _____

№ з/п	Прізвище, ініціали сапера	БС	№ проходу	№ ДР	Тип місцевості*	Спосіб проведення робіт*	Очищена територія, м ²
1							
2							
3							
4							
Всього за день							
Всього на ділянці							

Виявлені ВНП		Координати виявлених ВНП (система координат: _____ (УСК/WGS/UTM))		Глибина виявлення	Найменування ВНП
тип*	кількість	X	Y		

Щоденний контроль якості

№ з/п	БС	№ проходу	№ ДР	Перевірена територія, м ²	Обладнання	Контроль якості провів	Коментарі / Зауваження

Начальник відділення (групи):

_____

(спеціальне звання)

_____

(прізвище, ініціали)

_____

(підпис)

Керівник робіт:

_____

(посада)

_____

(спец. звання)

_____

(Прізвище, ініціали)

_____

(підпис)

Примітка: У випадку, коли начальник відділення одночасно призначений керівником робіт з очищення (розмінування) або проведення технічного обстеження, щоденний звіт підписується ним, як керівником робіт.

Зворотня сторона звіту

Перелік факторів, які можуть впливати на ефективність виконання робіт

☐	високе забруднення феромагнітними матеріалами	☐	значна нерівність рельєфу (наявність горбів, схилів, ярів тощо)
☐	наявність рослинності, що потребує видалення	☐	тип ґрунту (твердий, кам'янистий тощо)
☐	обізнаність групи із районом виконання завдання	☐	несприятливі погодні умови
☐	обладнання (застаріле, несправне тощо)	☐	наявність високовольтних ліній електропередач
☐	наявність підземних комунікацій та конструкцій (кабеля, різноманітні трубопроводи, системи поливу тощо)	☐	інше (<i>вказати</i>) _____

ПРИМІТКА: прийняті скорочення

Елементи зони розмінування

☐ БС	– базова смуга;	☐ ДР	– ділянка розмінування;
-----------------------------	-----------------	-----------------------------	-------------------------

Тип місцевості

☐ ЖР	– житлові райони	☐ ОЖЗ	– об'єкти життєзабезпечення	☐ СГ	– сільське господарство	☐ ЛГ	– лісове господарство
☐ ОТІ	– об'єкти транспортної інфраструктури	☐ ОСІ	– об'єкти соціальної інфраструктури	☐ ОБІ	– об'єкти промислової	☐ ІНШ	– інше (зазначити)
☐ ПЗФ /ПРО	– природно-заповідний / природоохоронний фонд	☐ ВА	– водні акваторії				

Способи проведення робіт

ОРВБД-В	– очищення (розмінування) поверхні ґрунту шляхом візуального пошуку без використання металодетектора	ОРВБД-ВМ	– очищення (розмінування) поверхні ґрунту шляхом візуального пошуку із використанням металодетектора
ОРВБД-М	– очищення (розмінування) шару ґрунту з використанням ручного металодетектора	ОРВБД-ШД	– очищення (розмінування) шару ґрунту з використанням широко-рамкового металодетектора
ОЛ-ОП	– «одна людина – один прохід»	ЛО-М	– лінійне очищення (розмінування) з використанням металодетектора
ЛО-ШРМ	– лінійне очищення (розмінування) з використанням широко-рамкового металодетектора	ОР-ЗМР	– очищення (розмінування) за допомогою засобів механічного розмінування
ОР-ЩП	– очищення (розмінування) за допомогою щупа	ОР-КЛГ	– очищення (розмінування) кінологічним способом

Виявлені вибухонебезпечні предмети

АБ	– авіаційна бомба	Т	– торпеда	АС	– артилерійський (танковий) снаряд	ММ	– мінометна міна
РС	– реактивний боєприпас	ППМ	– протипіхотна міна	ПКМ	– протикарабельна (протидесантна) міна	ПТМ	– протитанкова (протитранспортна) міна
КЕ	– касетний елемент	МП	– міна-пастка	ІБ	– інженерні боєприпаси (за винятком мін)	КБ	– касетний боєприпас
Гр	– граната (ручна, реактивна, постріл)	П	– підричник	БСЗ	– боєприпаси до стрілецької зброї	ВР/П	– вибухові речовини / пороху
СВП	– саморобні вибухові пристрої						

Додаток 4
до Стандартної операційної процедури 09.11/ДСНС «Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту очищення (розмінування) району ведення бойових дій»

**Щоденний контроль якості
проведених робіт з очищення (розмінування) району ведення бойових дій**

№ з/п	№ проходу			№ ДР	Перевірена територія, м ²	Глибина перевірки	Обладнання	Контроль якості провів	Коментарі/ Зауваження
	БС*	ДП*	СО*						

Начальник відділення _____
(спец. звання)

_____ (Прізвище, ініціали)

Підпис: _____

Примітка*:

Скорочення

БС базова смуга
ДП допоміжний прохід

СО смуга очищення
ДР ділянка розмінування

Тип землі

Пасовища	П
Сільськогосподарська	СГ
Житлова зона	Ж
Дороги та узбіччя	Д
Ліс	Л
Загального користування	ЗК

Тип ВВП

Касетні боеприпаси	КБ
Саморобні вибухові пристрої	СВП
Набої до стрілецької зброї	НСЗ
Вибухонебезпечні предмети, що не вибухнули	ВНВ
Залишені вибухонебезпечні предмети	ЗВП
Протипіхотні міни	ППМ
Протитанкові міни	ПТМ

Метод проведення робіт з ОРВБД

Очищення (розмінування) поверхні ґрунту шляхом візуального пошуку без використання металодетектора	ОРВБД-В
Очищення (розмінування) поверхні ґрунту шляхом візуального пошуку із використанням металодетектора	ОРВБД-ВМ
Очищення (розмінування) шару ґрунту з використанням ручного металодетектора	ОРВБД-М
Очищення (розмінування) шару ґрунту з використанням широко-рамкового металодетектора	ОРВБД-ЩД
Повна екскавація ґрунту	ПЕГ

Додаток 6
до Стандартної операційної процедури 09.11/ДСНС
«Порядок проведення органами та підрозділами
цивільного захисту очищення (розмінування) району
ведення бойових дій»

СПИСОК

особового складу _____,
який проводить роботи з очищення (розмінування) району ведення бойових дій

№ з/п	Посада	Звання	Прізвище, ім'я та по батькові	Група крові та резус	Серія та номер паспорта	Мобільний телефон

Додаток 7
до Стандартної операційної процедури
09.11/ДСНС «Порядок проведення органами та
підрозділами цивільного захисту очищення
(розмінування) району ведення бойових дій»

ВІДОМІСТЬ реєстрації відвідувачів у зоні проведення робіт з очищення (розмінування) територій

Найменування підрозділу: _____
Місце проведення робіт: _____
Керівник підрозділу (робіт): _____
Дата візиту: _____ 20__ р.
Час приїзду: _____ Час від'їзду: _____

№ з/п	Ім'я та прізвище	Організація	Контактний номер телефону	Група крові (резус)	Алергічні реакції	Причина візиту	Підпис про отримання інструктажу

Примітка: підписуючи реєстраційну форму для відвідувачів, всі відвідувачі визнають, що вони отримали, зрозуміли і повністю дотримуються інструктажу з техніки безпеки, який надано керівником підрозділу (робіт), та погоджуються з тим, що ДСНС не несе відповідальності за імовірні ризики та можливу небезпеку для життя та здоров'я відвідувачів, що можуть виникнути під час відвідування зони розмінування.

У зоні проведення робіт з очищення (розмінування) території, з урахуванням міжнародного досвіду, одночасно може перебувати не більше шести відвідувачів.

Додаток 8
до Стандартної операційної процедури 09.11/ДСНС
«Порядок проведення органами та підрозділами
цивільного захисту очищення (розмінування)
району ведення бойових дій»

ПЕРЕЛІК

сигналів оповіщення, які використовуються під час
проведення робіт з очищення (розмінування) району ведення бойових дій

№ з/п	Опис сигналу оповіщення	Дії особового складу
Звукові (за допомогою свистка)		
1	Два довгих	Розпочати роботи
2	Один довгий	Зупинити роботу та чекати подальших вказівок
3	Один довгий та один короткий	Перерва
4	Десять коротких за 5 секунд	Нещасний випадок та подальша підготовка до евакуації постраждалого
Візуальні (за допомогою рук)		
1	Перехрещені руки над головою	Зупинити роботи
2	Піднята рука сапера	Виклик керівника до місця проведення операції

Примітка: *Сигнали оповіщення можуть передаватися голосом за допомогою засобів радіозв'язку у разі їх наявності у всього особового складу, який знаходиться в зоні розмінування.*

Додаток 9
до Стандартної операційної процедури
09.11/ДСНС «Порядок проведення органами та
підрозділами цивільного захисту очищення
(розмінування) району ведення бойових дій»

Заключний звіт
про проведення робіт із _____
(ТО, ОРВБД або ручним способом)

---

1. Загальна інформація

1.1. Номер Звіту: 1.2. Дата Звіту: день:

місяць:

рік:

1.3. Територіальний орган управління ДСНС /
підрозділ центрального підпорядкування ДСНС: _____

(назва територіального органу управління / підрозділу центрального підпорядкування)

1.4. Звіт підготував: _____
(прізвище, ім'я)

(посада)

1.5. Найменування завдання: _____
(за наявності)

Номер завдання:
(за наявності)

Номер зони розмінування:
(за наявності)

1.5. Підстава проведення робіт: _____
(назва документу, номер наказу тощо)

1.6 Підрозділ, що виконував роботи: _____
(найменування підрозділу)

1.7. Термін проведення робіт:

Початок: Закінчення: **2. Місце знаходження території, на якій виконувалися роботи**

2.1. Область: _____

2.2. Район: _____

2.3. Приналежність до ОТГ: _____
(найменування ОТГ)

2.4. Населений пункт: _____

2.5. Код КОАТУУ населеного пункту: _____

2.7. Характеристика району виконання робіт:

☐ Житлові райони	☐ Об'єкти транспортної інфраструктури
☐ Об'єкти життєзабезпечення	☐ Об'єкти соціальної інфраструктури
☐ Сільське господарство	☐ Об'єкти промисловості
☐ Лісове господарство	☐ Природно-заповідний / природоохоронний фонд
☐ Водні акваторії	☐ Інше

Опис району виконання робіт:

--

2.8. Відомості щодо бенефіціарів:

	Чоловіки	Жінки	Хлопчики	Дівчатка	Невідомо	ВСЬОГО
Прямі						
Непрямі						
ВСЬОГО						

3. Виконання робіт

3.1. Загальна площа обстеженої / очищеної (розмінованої) території, м²

3.2. Глибина обстеження / очищення (розмінованої) території, м

3.3. Тип проведених робіт:

Технічне обстеження

Очищення (розмінування) району ведення бойових дій

Очищення (розмінування) територій ручним способом

3.4. Спосіб проведення робіт

візуальний пошук без використання металодетектора

візуальний пошук із використанням металодетектора

очищення (розмінування) з використанням металодетектора

очищення (розмінування) з використанням широкорамкового металодетектора

очищення (розмінування) методом «одна людина – один прохід»

лінійне очищення (розмінування) з використанням металодетектора

лінійне очищення (розмінування) з використанням широко-рамкового металодетектора

очищення (розмінування) за допомогою засобів механічного розмінування

очищення (розмінування) за допомогою щупа

очищення (розмінування) кінологічним методом

очищення (розмінування) комбінованим методом

3.5. Інформація про ділянку, на якій проводилися роботи:

Система координат:

(УСК-2000 / WGS84 / UTM)

Координатна зона:

Магнітне відхилення:

Точки відліку:

Найменування	Координата		Короткий опис
	«X / N»	«Y / E»	
Фіксований орієнтир (ФО)			
Опорна точка (ОТ)			

Фотографія точок відліку

Фіксований орієнтир (ФО)	Опорна точка (ОТ)
--------------------------	-------------------

Стартова точка (СТ) та Точки повороту (ТП)

№ точки	Тип точки	Координата			Данні щодо місця знаходження наступної точки		
		«X / N»	«Y / E»	Тип точки	Азимут (магнітний)	Азимут (істинний)	Відстань, м
1	СТ			ТП 1			
2	ТП 1			ТП 2			
3	ТП 2			ТП 3			
4	ТП 3			ТП 4			
5	ТП 4			СТ			

3.1. Відомості щодо виявлених вибухонебезпечних предметів:

Загальна кількість виявлених вибухонебезпечних предметів, од:

Типи виявлених вибухонебезпечних предметів:

Вибухонебезпечні залишки війни (часів I, II Світові війни) од;

Вибухонебезпечні залишки війни (сучасні) од;

Інженерні міни всіх типів од;

Саморобні вибухові пристрої од;

Категорії виявлених вибухонебезпечних предметів:

Залишені ВНП (бєприпаси I категорії) од;

Вибухонебезпечні предмети, що не вибухнули (бєприпаси II категорії) од;

Бєприпаси до стрілецької зброї од;

Вибухові речовини, пороха кг

у тому числі:

☐	Авіаційні бомби	<input type="text"/>	од;
☐	Торпеди	<input type="text"/>	од;
☐	Артилерійські (танкові) снаряди	<input type="text"/>	од;
☐	Мінометні міни	<input type="text"/>	од;
☐	Ракетні боєприпаси калібром до 100 мм	<input type="text"/>	од;
☐	Ракетні боєприпаси калібром понад 100 мм	<input type="text"/>	од;
☐	Протипіхотні міни	<input type="text"/>	од;
☐	Протитанкові (протитранспортні) міни	<input type="text"/>	од;
☐	Протикарабельні (проти десантні) міни	<input type="text"/>	од;
☐	Міни-пастки	<input type="text"/>	од;
☐	Інженерні боєприпаси (за винятком мін)	<input type="text"/>	од;
☐	Касетні боєприпаси	<input type="text"/>	од;
☐	Гранатометні постріли	<input type="text"/>	од;
☐	Ручні гранати	<input type="text"/>	од;
☐	Підрильники	<input type="text"/>	од;
☐	Боєприпаси до стрілецької зброї	<input type="text"/>	од;
☐	Саморобні вибухові пристрої	<input type="text"/>	од;
☐	Вибухові речовини, порох	<input type="text"/>	кг

Додаткова інформація (у тому числі щодо передачі виявлених ВВП):

4. Класифікація території за результатами проведення робіт

(ТО / очищення розмінування)

- Зменшена (розблокована) територія технічним обстеженням
- Підтверджено небезпечна територія
- Очищена (розмінована) територія

4.1. Інформація про територію: зменшену (розблоковану) / очищену (розміновану)

4.2. Загальна площа, зменшеної (розблокованої)/ очищеної (розмінованої), м²

№ точки	Тип точки	Координата			Данні щодо місця знаходження наступної точки		
		«X / N»	«Y / E»	Тип точки	Азимут (магнітний)	Азимут (істинний)	Відстань, м
1	ФО			ОТ			
2	ОТ			СТ			
3	СТ			ТП 1			
4	ТП 1			ТП 2			
5	ТП 2			ТП 3			
6	ТП 3			ТП 4			
7	ТП 4			СТ			

4.3. Наявність нової встановленої підтверджено небезпечної території

ТАК НІ

Загальна площа нової встановленої підтверджено небезпечної території, м²

№ точки	Тип точки	Координата			Данні щодо місця знаходження наступної точки		
		«X / N»	«Y / E»	Тип точки	Азимут (магнітний)	Азимут (істинний)	Відстань, м
1	ФО			ОТ			
2	ОТ			СТ			
3	СТ			ТП 1			
4	ТП 1			ТП 2			
5	ТП 2			ТП 3			
6	ТП 3			ТП 4			
7	ТП 4			СТ			

4.4. Наявність території, яка залишилася неочищеною / необстеженою

ТАК НІ

Інформація про територію, яка залишилася неочищеною / необстеженою

Загальна площа території,

яка залишилася неочищеною / необстеженою, м²

№ точки	Тип точки	Координата			Данні щодо місця знаходження наступної точки		
		«X / N»	«Y / E»	Тип точки	Азимут (магнітний)	Азимут (істинний)	Відстань, м
1	ФО			ОТ			
2	ОТ			СТ			
3	СТ			ТП 1			
4	ТП 1			ТП 2			
5	ТП 2			ТП 3			
6	ТП 3			ТП 4			
7	ТП 4			СТ			

Тип систем маркування, встановлених на території, яка залишилася неочищеною / необстеженою

 постійна тимчасова імпровізована відсутня

5. Проведення зовнішнього контролю якості виконаних робіт

5.1. Підрозділ, що проводив зовнішній контроль якості: _____

(найменування підрозділу)

Керівник підрозділу, що проводив контроль якості: _____

(спеціальне / військове звання)

прізвище, ім'я та по батькові)

5.2. Метод проведення контролю якості

візуальний пошук без використання металодетектора

візуальний пошук із використанням металодетектора

очищення (розмінування) з використанням металодетектора

очищення (розмінування) з використанням широкорамкового металодетектора

☐	очищення (розмінування) методом «одна людина – один прохід»	☐	лінійне очищення (розмінування) з використанням металодетектора
☐	лінійне очищення (розмінування) з використанням широко-рамкового металодетектора	☐	очищення (розмінування) за допомогою засобів механічного розмінування
☐	очищення (розмінування) за допомогою щупа	☐	очищення (розмінування) кінологічним методом
☐	очищення (розмінування) комбінованим методом		

6. Додатки

1. Схематична карта території, зменшеної (розблокованої) / очищеної (розмінуваної):	☐	кількість аркушів	☐
2. Схематична карта території, що залишилася неочищеною / не обстеженою (за наявності):	☐	кількість аркушів	☐
3. Схематична карта нової встановленої підтверджено небезпечної території (за наявності):	☐	кількість аркушів	☐
4. Щоденні звіти про виконання робіт:	☐	кількість аркушів	☐
5. Фотографії (за наявності):	☐	кількість аркушів	☐
3. Інші матеріали:	☐	кількість аркушів	☐

7. Звітування

7.1. Звіт перевірено у територіальному органі управління / підрозділі центрального підпорядкування ДСНС:

прізвище, ім'я та по батькові: _____

посада: _____

дата: _____ підпис: _____

7.2. Звіт погоджено у територіальному органі управління / підрозділі центрального підпорядкування ДСНС:

прізвище, ім'я та по батькові: _____
 посада: _____
 дата: _____ підпис: _____

7.3. Звіт затверджено у територіальному органі управління / підрозділі центрального підпорядкування ДСНС:

прізвище, ім'я та по батькові: _____
 посада: _____
 дата: _____ підпис: _____

7.4. Звіт надіслано до Міжрегіонального центру гуманітарного розмінування та швидкого реагування ДСНС України:

Дата: _____ Підпис: _____

7.5. Звіт перевірено у Міжрегіональним центром гуманітарного розмінування та швидкого реагування ДСНС України:

прізвище, ім'я та по батькові: _____
 посада: _____
 результат перевірки: _____

дата: _____ підпис: _____

7.6. Звіт повернуто територіальному органу управління / підрозділу центрального підпорядкування ДСНС для:

Внесення до системи управління інформацією у протимінній діяльності IMSMA

Доопрацювання

Дата: _____ Підпис: _____

7.7. Звіт винесено до системи управління інформацією у протимінній діяльності IMSMA та надано до ДСНС:

прізвище, ім'я та по батькові: _____
 посада: _____
 дата: _____ підпис: _____

Додаток 10
до Стандартної операційної процедури
09.11/ДСНС «Порядок проведення органами та
підрозділами цивільного захисту очищення
(розмінування) району ведення бойових дій»

ТАБЛИЦЯ
позивних радіотелефонного зв'язку

№ з/п	Абонент	Прізвище, ім'я та по батькові	Позивний	Діапазон	Номер мобільного телефону
Управління					
1	Керівник робіт				
2	Заступник керівника робіт				
Відділення піротехнічних робіт № 1					
1	Начальник відділення № 1				
2	Старший сапер				
3	Сапер				
4	Водій-сапер 1				
5	Водій-сапер 2				
Відділення піротехнічних робіт № 2					
1	Начальник відділення № 2				
2	Старший сапер				
3	Сапер				
4	Водій-сапер 1				
5	Водій-сапер 2				
Медичний розрахунок					
1	Фельдшер				
2	Водій сан. автомобіля				

Додаток 12
до Стандартної операційної процедури 09.11/ДСНС
«Порядок проведення органами та підрозділами
цивільного захисту очищення (розмінування)
району ведення бойових дій»

ВІДОМІСТЬ
перевірки справності приладів пошуку вибухонебезпечних предметів

Найменування підрозділу: _____
Начальник відділення: _____
Місце проведення робіт: _____
Найменування завдання: _____

№ з/п	Дата проведення перевірки	Інв. № приладу пошуку ВВП	Модель приладу	Відмітка про проходження перевірки		Підпис начальника відділення*
				Працює	Не працює	

Примітка: * Ставлячи свій підпис, начальник піротехнічного відділення підтверджує, що перевірені прилади пошуку ВВП справні та можуть використовуватися відповідно до інструкцій з експлуатації для проведення робіт з очищення (розмінування).

Додаток 13
до Стандартної операційної процедури
09.11/ДСНС
«Порядок проведення органами та підрозділами
цивільного захисту очищення (розмінування)
району ведення бойових дій»

Звіт № _____
про проведення внутрішнього контролю якості робіт з ОРВБД
«_____» _____ 20____ р.

1. Загальна інформація

Найменування підрозділу контролю якості: _____

Найменування підрозділу, який перевіряється: _____

Назва проєкту (за наявності): _____

Найменування завдання: _____

№ завдання (за наявності): _____ № зони розмінування: _____

2. Місце розташування ділянки, на якій проводиться внутрішній контроль якості

Область: _____

Район: _____

Населений пункт: _____ КОАТУ*: _____

* класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України

Система координат _____

Координати ділянки		
	X	Y
СТ		
ТП1		
ТП2		
ТП3		

3. Методи проведення контролю якості

Механічні засоби: _____

Ручні прилади: _____

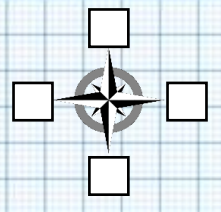
4. Детальна інформація щодо проведення контролю якості* (вказати % перевіреної площі від загальної території ділянки та аргументацію його величини)

_____

_____

Схема перевіреної (-их) ділянки (-ок)

5. Результат проведення внутрішнього контролю якості**:

– Пройдено

– Не пройдено

Виявлені предмети під час проведення внутрішнього контролю якості
(у випадку «Не пройдено»)

Назва предмета	Тип предмета	Кількість

Примітка*:

* Під час проведення внутрішнього контролю якості перевіряється ділянка площею не менше 3 % загальної площі території, яка підлягала перевірці.

** Ділянка вважається такою, що «Пройшла» внутрішній контроль якості лише у випадку, якщо встановлено, що на всіх вибірково взятих ділянках відсутні ВВП або феромагнітні матеріали вагою (розміром), що відповідає вазі (розмірам) найменшого цільового об'єкта пошуку на визначеній глибині.

Ділянка вважається такою, що «Не пройшла» внутрішній контроль якості у випадку, якщо на ній під час вибіркової перевірки виявлено один/декілька вибухонебезпечних предметів, або виявлено феромагнітні матеріали вагою (розміром), що відповідає вазі (розмірам) найменшого цільового об'єкта пошуку на визначеній глибині.

Ділянка, що «Не пройшла» внутрішній контроль якості підлягає повторному очищенню (розмінуванню) у повному обсязі.

6. Фахівець, який проводив контроль якості

Посада: _____

Прізвище, ініціали: _____

Підпис: _____

Дата: _____

7. Коментар керівника підрозділу внутрішнього контролю якості

Посада: _____

Прізвище, ініціали: _____

Підпис: _____

Дата: _____

Додаток 14
до Стандартної операційної процедури
09.11/ДСНС

ЗРАЗОК

ПОГОДЖЕНО

Директор комунальної установи «Територіальне медичне об'єднання м. Лисичанськ» – головний лікар Лисичанської комунальної лікувально-профілактичної установи «Центральна міська лікарня ім. Тітова»

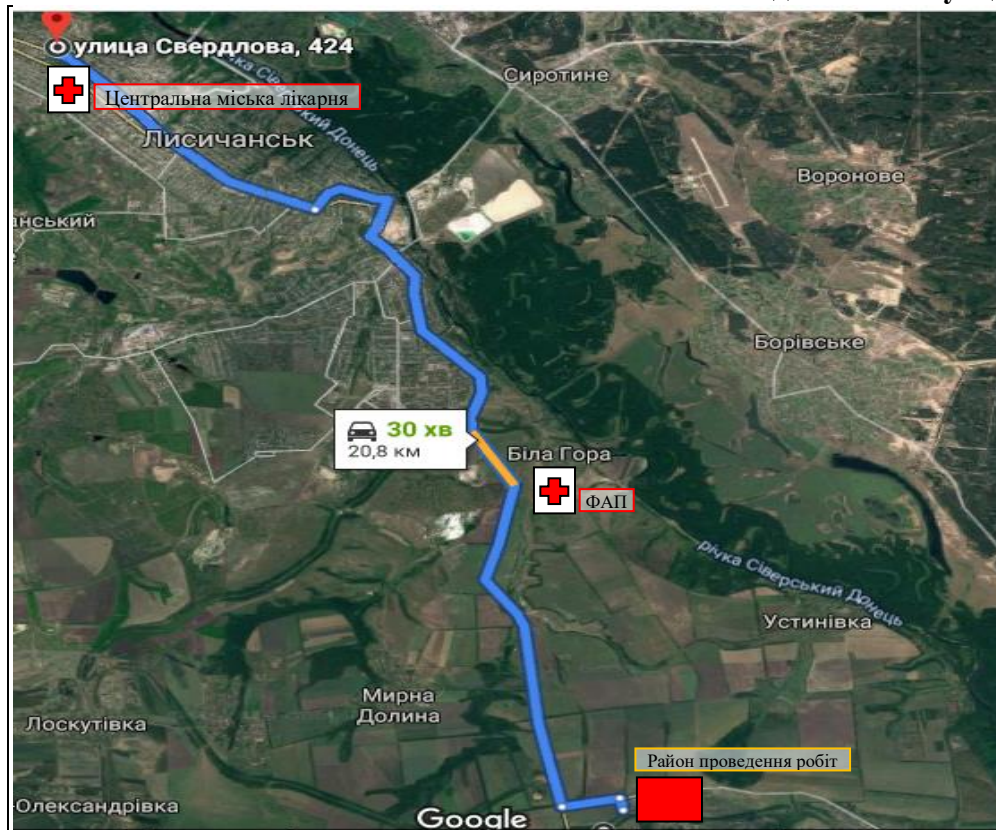
Григорій ФРОЛЯК

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник ГУ ДСНС
України у Луганській області
полковник служби цивільного захисту

Михайло ПШИК

ПЛАН медичної евакуації постраждалих

Місце виконання робіт:

Поле поблизу с. Тошківка Попаснянського р-ну, Луганської області
Координати: 48°47'07.5"N; 38°31'14.8"E

Інформація про медичний заклад:

Розташування:

м. Лисичанськ, проспект Перемоги, 134 Центральна міська лікарня імені «Тітова»

Координати входу до приймального відділення:

48°55'21.6"N; 38°24'32.6"E

Час руху: 30 хв; **Відстань:** 20,8 км

Шлях до лікувального закладу:

- 1) Рухатися вздовж лісополоси до дороги Лисичанськ – Золоте та повернути праворуч у напрямку м. Лисичанська / 500 м – 3 хв.;
- 2) На північ по дорозі Р-66 до м. Лисичанська / 8,2 км – 9хв.;
- 3) Прямо по вул. Червона – поворот направо / 4,5 км – 7 хв.;
- 4) вул. Могилевська – поворот ліворуч на вул. Гора Попова / 750 м – 1 хв.;
- 5) Рухатися по вул. Гора Попова до повороту праворуч на вул. В. Сосюри / 1, 3 км – 2 хв.;
- 6) вул. В. Сосюри – поворот праворуч на вул. Газовиків / 5 км – 7 хв.;
- 7) вул. Газовиків – поворот ліворуч – заїзд до Центральної міської лікарні / 140 м – 1 хв.

Контакти:

Головний лікар: Фроляк Григорій Михайлович
роб. (03377) 255-72-15; моб: +38-050-744-14-58
Відділення реанімації: Старенко Петро Іванович
роб. (03377) 255-70-11; моб: +38-097-355-44-39

Додаток 15
до Стандартної операційної процедури 09.11/ДСНС
«Порядок проведення органами та підрозділами
цивільного захисту очищення (розмінування)
району ведення бойових дій»

РЕКОМЕНДАЦІЇ

щодо проведення інструктажу відвідувачів у зоні
проведення робіт з очищення (розмінування) району ведення бойових дій

1. Загальні вимоги

Усі відвідувачі, які прибувають до зони проведення заходів із очищення (розмінування) району ведення бойових дій, повинні узгодити свій візит з територіальним органом управління ДСНС/підрозділом центрального підпорядкування ДСНС, у зоні відповідальності якого виконуються роботи, та керівником робіт, надавши письмову інформацію щодо мети, дати та часу відвідування, а також перелік осіб.

Відвідувачі, які не узгодили свій візит у встановленому порядку, до місця проведення робіт з ОРВБД не допускаються (за винятком керівництва ДСНС, представників Департаменту реагування на надзвичайні ситуації ДСНС та керівництва територіального органу управління/підрозділу центрального підпорядкування ДСНС, у зоні відповідальності якого виконуються роботи).

2. Зустріч та інструктаж відвідувачів

З моменту прибуття до місця проведення робіт з ОРВБД, будь-якого відвідувача та до його від'їзду начальник піротехнічного відділення (керівник робіт) повинен:

зустріти відвідувачів на майданчику розташування транспортних засобів;
уточнити перелік осіб, які прибули, та мету їх візиту;

поінструктувати відвідувачів про порядок їх перебування на адміністративній зоні та зоні розмінування;

провести інструктаж з техніки безпеки, включаючи інформацію про встановлені системи маркування на адміністративній зоні та зоні розмінування;

доручити медичному працівнику заповнити Відомість реєстрації відвідувачів у зоні проведення робіт з очищення (розмінування) територій, форма якої наведено у додатку 7 СОП;

після проведення інструктажу з техніки безпеки видати відвідувачам засоби індивідуального бронезахисту.

До майданчика проведення робіт може бути допущено виключно відвідувачів, які пройшли інструктаж з техніки безпеки, поставили підпис у Відомість реєстрації відвідувачів у зоні проведення робіт з очищення (розмінування) територій та одягнули засоби індивідуально бронезахисту.

У випадку, коли начальник піротехнічного відділення (керівник робіт) виконує завдання на ділянці розмінування на момент прибуття відвідувачів, він повинен призначити відповідну особу, що їх супроводжуватиме.

3. Відвідування зони проведення робіт з ОРВБД

Під час візиту до зони проведення робіт з ОРВБД начальник піротехнічного відділення (керівник робіт) повинен ознайомити відвідувачів з основними елементами адміністративної зони та зони розмінування (місце знаходження польового медичного пункту, місця відпочинку особового складу, туалету, базової смуги, ділянки розмінування, допоміжних проходів, смуг очищення, місце збору ВВП та інших елементів) та надати таку інформацію:

повна назва проєкту (завдання);

історичні факти про ділянку розмінування, її суспільне значення та цільове призначення;

мета та основні завдання, які покладено на підрозділ під час проведення робіт з ОРВБД;

місце розташування території, яка підлягає очищенню (розмінуванню);

розміри зони розмінування та очікувані результати проведення робіт;

порядок проведення робіт підрозділом, основні обов'язки особового складу та обладнання, яке використовує підрозділ (основні характеристики);

основні типи ВВП, які застосовувалися під час бойових дій у цьому районі;

дату початку виконання завдань, кількість відпрацьованих днів, досягнуті результати на цей час (площа очищеної території, кількість виявлених та знищених ВВП, тощо), середня ефективність виконання підрозділом завдань за день та орієнтовний термін завершення виконання робіт;

нешасні випадки, які траплялися в районі виконання завдань, та інші надзвичайні події;

бенефіціари, в інтересах яких підрозділом виконуються роботи з очищення (розмінування).

4. Заходи безпеки для відвідувачів під час візиту до зони розмінування

відвідувачам рекомендується мати взуття на міцній підшві для запобігання травмуванню під час пересування по адміністративній зоні та зоні розмінування;

переміщення відвідувачів у зоні розмінування повинно здійснюватися лише по безпечній території у супроводі начальника відділення (керівника робіт);

у разі наближення відвідувачів до працюючого на ділянці розмінування особового складу роботи негайно припиняються і можуть бути продовжені після убуття відвідувачів на безпечну відстань;

фото та відео зйомку дозволяється робити тільки з дозволу начальника піротехнічного відділення (керівника робіт) і лише з безпечної відстані, яку він визначить;

огляд відвідувачами виявлених ВВП здійснюється виключно з дозволу начальника піротехнічного відділення (керівника робіт) та у його супроводі;

відвідувачі повинні бути ознайомлені з планом евакуації у разі виникнення нещасного випадку;

відвідувачі, яким не відомі їхня група крові, мають залишатися в адміністративній зоні доти, доки не буде підтверджено, що в лікарні, в яку здійснюється евакуація поранених, є засоби, які можуть визначити групу крові, або плазма.

Під час відвідування зони розмінування **ЗАБОРОНЕНО:**

заходити на ділянки території, доступ на які заборонено, а також за встановлені системи маркування, що розмежовують безпечну та небезпечну територію.

палити в невстановлених для цього місцях;

піднімати та зрушувати з місця будь-які предмети;

***Примітка:** піротехнічному підрозділу, який виконує завдання з ОРВБД, рекомендовано мати резерв засобів індивідуального бронезахисту (бронежилет та кулезахисний шолом із візором) у кількості не менш 3 комплектів для забезпечення безпеки відвідувачів.*

Продовження таблиці

Відсоток виконання від запланованого обстеження на рік	Території, які передано бенефіціарам		Небезпечні території, що залишилися та підлягають очищенню (розмінуванню)			
	Кількість	Площа		Кількість	Площа	
		м.кв	га		м.кв	га

_____
(посада)_____
(спеціальне звання)_____
(підпис)_____
(прізвище та ініціали)

Примітка: 1. Аналіз проведення очищення (розмінування) оформлюється у форматі «Excel» та у електронному вигляді надається на адресу електронної пошти demining@dsns.gov.ua. щокварталу до п'ятого числа, наступного за звітним періодом місяця

_____